ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4342 5/18 ՅՈՒՆԻՍ 1900 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 21 ՍԷՖԷՐ 1318 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4342

درعلیه ده غلطه ده (آروه‌لك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան, 140 Ղրշ.
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք.
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԿԱՐՆՈՅ ԳՈՐԾԵՐ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

Օդերը եւ արմտիք. — Փիլոնազուրկ քահանան. — Կանայ գաղթականք եւ իրենց քահանան. — Ձեռարուեստը եւ գեղարուեստը Կարնոյ մէջ:

ԿԱՐԻՆ, 23 մայիս

Մայիսի մէջ ենք. բանաստեղծական մայիսին: Այս տարուան մայիսը ուրիշ տարիներու լակոն մարտը կը յիշեցնէ. դեռ չենք տեսած մայիսի յատուկ գեղածիծաղ երկինքը, կապո՛յտ, համակ կապոյտ անհունութիւնը; կո՛յս, անա՛մպ երկնակամարը. անձրեւոտ օրու մը պէս չորանակ արցունքներ կը թափթփէ. օրուան մէջ տասն անգամ, քսան անգամ օդի փոփոխութիւններ կը տեսնուին. առտուն կը ժպտի երկինքը, դեռ անկողինիդ մէջ ես, հազիւ կը հագուիս եւ ահա կը տեսնես որ թթուեցուց երեսը, խոժոռեց իր դէմքը, ամպի սպիտակ, գորշ ու գոյնզգոյն քուլաներ հաւաքեց քով քովի եւ կարծես գլխշալով լուրթ կապոյտը պահիկ մը ցոյց տալու համար, կը քօղարկուի, կը ծածկուի, կը կարկտէ, կ'անձրեւէ, սառեսոս մարդու մը պէս վայրկենէ վայրկեան փոփոխուելով: Զբօսաշրջիկը կը սպառնայ, որոտը կը որոտի, գործի մարդը տհաճութեամբ դուրս կ'ելլէ, քաղքենին զզուանք կը զգայ օդի այս անհամ կատակներէն, գիւղացականը ի զուր կը խնդրէ երկինքէն արեւոտ կեանքը, ցորենի եւ ուրիշ արմտիքներու վաճառականները քիչ կը մնայ իրենց միսը ուտեն ի տես պարբերական անձրեւներուն. բաց ի այս վերջիններէն, ընդհանուրը սակայն եւ մանաւանդ չնչականը սրտի գոհունակութեամբ, անպատում ուրախութեամբ կը դիտէ մարգարտափայլ անձրեւի կաթիլները, որ կ'ոռոգեն, կ'արգասաւորեն երկիրը եւ առատութեան յոյսեր կը ներշնչեն: Այս երկնային պարգեւը աղքատիկ ժողովրդեան քիչ մը սփոփանք պատճառեց, արմտիքի գիները անկումներ ունեցան եւ եթէ այս անձրեւները չըլլային, լիտր մը ալիւրը մինչեւ 12-13 ղրշ. հաւանական էր որ բարձրանար, մինչ այս պահուս 8-8½ ղրշ.ի կը վաճառուի: Եթէ ամառնային արեւադարձին եւս այսպիսի անձրեւներ տեղան, շատ յուսալի է որ Էրզրում եւ շրջականները յաջող հունձքեր ունենան: Սպասենք ուրեմն այդ անձրեւներուն:

—Քաղաքիս Զայ-Ղարա թաղի Հայոց վրայ քահանայ ձեռնադրուած էր ժամանակին Տ. Հմայեակ, որ քանի մը տարիէ ի վեր իր հօտը երեսի վրայ թողլով՝ եկեր հաստատուեր է եկեղեցւոյ քովիկը: Զայ-Ղարացիք քանիցս խնդրեցին որ Տ. Հայրը իր բնակութիւնը հաստատէ ըստ առաջնոյն նոյն թաղին մէջ, որպէս զի հոգեւոր մխիթարութիւնները անմիջական կերպով ստանան եւ օրինակի համար, հոգեվարք հիւանդները, տեղւոյն հեռաւորութեան (15-20 վայրկեան, եկեղեցիէն ի Զայ-Ղարա) պատճառաւ, Ս. Հաղորդութեան հոգեկան սփոփանքէն չզրկուին: Տ. Հայրը Առաջնորդարանի մեղմութենէն կարծես քաջալերուած, գոհացում չտուաւ նոյն թաղեցւոց այս բանաւոր խնդրանքին: Տեղապահ Ս. Հօր համբերութիւնը հատնելով՝ վերջապէս զայն փիլոնազուրկ ըրաւ, այն պայմանաւ որ մինչեւ որ չհաստատուի Զայ-Ղարա, չկրնայ քահանայագործել: Առ այժմ Տ. Հմայեակ տեղի տալ չուզեր, թէեւ կը քաշէ իր վրայ տրուած պատիժը: Կը յուսանք սակայն որ շատ չապաշխարէ եւ խղճին ձայնին մտիկ ընելով՝ երթայ բնակիլ իր հօտին իբրեւ... անձնուէր հովիւ:

Այլ տեսակ լուարուք:—Քաղաքիս հիւսիսակողմը, կէս ժամ հեռաւորութեամբ Կան անուամբ գիւղին վրայ առնելով քահանայ ձեռնադրուած է Տ. Գաբրիէլ, որ իր կարգ մը գովելի ձիրքերով, քահանայական դասուն մէջ պատուաւոր դիրք մը կը գրաւէ, իբրեւ բաւական բանգէտ երէց: Կանայ ժողովուրդը զինք սիրած է ընդ միշտ եւ կը սիրէ, սակայն դժբաղդութիւնը հոն է որ Տ. Հօր ծուխերէն 50-60ը հոս գաղթած եւ հաստատուած են գործի պատճառաւ, որով եւ անոր հասոյթի գլխաւոր աղբիւրը ցամքելու վրայ է. ինչ ընէ հիմա Տ. Հայրը, իր ծուխերէն մաս մը միայն մնացած է, որոնց ժամուցով եւ ուրիշ կամաւոր նուիրատուութեամբ, եթէ ոչ անհնարին, գէթ շատ դժուարին է իր եւ իր ընտանիքին ապրուստը հայթայթել: Ուստի այս միջոցին մէջ ստիպուած, դիմում ըրած է եւ կ'ընէ տեղւոյս հոգեւոր իշխանութեան, խնդրելով որ թոյլ տրուի իրեն քաղաքիս մէջ հաստատուիլ, պայմանաւ սակայն որ միայն Կանէն հոս գաղթող իր ժողովուրդը հովուէ: Ասկէ առաջ, իրեն մերժողական պատասխան տրուած է այն եզրակացութեամբ որ եթէ իրեն արտօնութիւն շնորհուի քաղաքին մէջ քահանայագործելու, գիւղօրէից քահանաներէն ոմանք ալ հետամուտ պիտի ըլլան հոս հաստատուելու, ի վնաս ժողովրդեան: Ընդունինք թէ այս այսպէս է. բայց քահանան առանց ժողովրդեան, ինչպէ՞ս կրնայ ապրիլ. տուէք իրեն ժողովուրդը եւ ահա խնդիրը ինքնին կը փակուի, եթէ այս վերջինը ընել հնարաւոր չէ, ուրեմն պէտք է ընդունիլ Տ. Գաբրիէլ Հօր խնդրանքը, մանաւանդ օրուան այս ժամուն, երբ Տ. Հմայեակի պէս քահանաներ կը լքեն իրենց հօտը: Խղճի առմենայն հանդարտութեամբ, ես իբրեւ գիտող ազգային մը, իմ քուէս կու տամ ի նպաստ... ծխակորոյս քահանային, եթէ կարելի է այսպէս ըսել:

—Վերջերս առիթ ունեցայ դիտելու երկու ասեղնագործ պատկերներ, մէկը՝ բարեյիշատակ Մկրտիչ Սանասարեանցի, իսկ միւսը՝ Պ. Կ. Եզեանցի: Երկուքն ալ քանեւայի վրայ պատրաստուած են գոյներու այնպիսի նրբութեամբ եւ բնականութեամբ որ՝ դիտողը չի կրնար հաւատալ թէ ասեղնագործական արտադրութիւններ ըլլան. ճարտարօրէն, արուեստագիտական նրբութեամբ գծագրուած նկարներէ երբե՛ք տարբերութիւն չունին. հեղինակուհին օրերով, շաբաթներով, ամիսներով եւ օրինակելի համբերութեամբ աշխատած է այդ կրկին պատկերներու պատրաստութեան համար: Կ'իմանանք թէ այդ պատկերները ուրիշ կարգ մը նուրբ, արեւելեան եւ արեւմտեան ճաշակներով ձեռագործներու հետ ընդհուպ պիտի ուղարկուին Բարիզ, Արուեստահանդէսին մէջ մրցման դրուելու համար. յաջողութիւն կը մաղթենք այսպիսի հայ տաղանդի մը համար: Այս Հայուհին սքանչելի դաշնակահար մըն է միանգամայն եւ գաւառներու մէջ դժուարաւ տեսնուած խնամոտ կրթութեամբ մը օժտուած է: Ծանօթ է նաեւ գորգագործութեան ճիւղին, զոր ուսած է իր մօրմէն: Իր համեստութիւնը վիրաւորած չպիտի ըլլանք անշուշտ, եթէ քիչ մը անգաղտնապահ գտնուելով Արեւելքի ընթերցողներուն, մանաւանդ գեղարուեստասէր ընթերցողներուն ալ յայտնենք իր անունը.—Օրիորդ Նազենիկ Մ. Պալլարեան: Գիտենք թէ ինք հրապարակային գովեստ չի սպասեր մեզմէ, սակայն խորհելով որ իր ստացած կրթութիւնը ու արտադրած գործերը կրնա՛ն իր սեռակիցներուն բարի նախանձը գրգռել եւ անոնց յառաջդիմութեան խթան մը ըլլալ, չվարանեցայ նազելի օրիորդին անունն ալ հրապարակելու: Իր մայրը ամսոյս սկիզբէն ի վեր շաբաթը երկու անգամ կ'այցելէ քաղաքիս Իգմիրեանց Արհեստանոցը եւ քանի մը աղքատիկ աղջիկներու գորգագործութիւն կը սորվեցնէ, գորգագործութեան փոքրիկ, այլ ամբողջ կազմած մըն ալ նոյն հաստատութեան նուիրելով: Կը շնորհաւորենք զինքը իր այս ձեռնարկին համար եւ կը մաղթենք որ յարատեւէ: Գորգագործութեան արհեստը Էրզրումի գեղեցիկ սեռին համար նորութիւն մըն է եւ կը յուսանք որ հետզհետէ այսպիսի շահաւէտ արհեստ մը տեղւոյս մէջ տարածուի:

—Երբ ձեռարուեստական եւ գեղարուեստական գործեր կը յիշեմ, չեմ կրնար լռութեամբ անցնիլ քանի մը արուեստագէտներու եւ—ուհիներու անուններուն վրայէն: Ասոնցմէ իբրեւ Էրզրումցի կարելի է յիշատակել հետեւեալ անունները. —Յարութիւն էֆ. Տ. Ռափայէլեան, ճարտար նկարիչ, Տիկին Փերրոնէ եւ Օր. Նուարդ Հազարապետեան ու Տիկին Նեքտար Ուժիկեան յաջող նկարիչ եւ ձեռարուեստագէտ. Տիկին Սաթենիկ Սողիկեան, յաջող դաշնակահար եւ ձեռարուեստագէտ. Պ. Պօղոս Փամպուզեան, յաջողակ գեղագիր եւ գծագրիչ, Օր. Հայկանոյշ Գազէզեան եւ Օր. Սաթենիկ Տ. Սարգսեան, ձեռարուեստագէտ, գորգագործ: Նկարիչ Միքայէլ էֆ. Մանուկեան նշանաւոր է իբրեւ որմնանկարիչ, ցուցանակներու, թատերական վարագոյրներու պատրաստիչ, գեղագիր, գծագրիչ եւ քանդակագործ: Սակայն այս արուեստագէտը Էրզրումցի չէ, այլ գաղթական մը Տփղիսէն, քիչիկ մը ազդուած ողբացեալ Այվազովսքիի ծովային նկարչութենէն:

—Էրզրումի Խաչկավանուց մէջ այս պահուս, շնորհիւ վանական Հոգաբարձութեան ջանքերուն, ձեռնարկուած է 7 սենեակ շինել՝ ուխտաւորներու համար: Բարեպաշտներուն եւ զբօսաշրջիկներու աչքը լոյս:

ՆՈՐԱՅՐ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ՏԻՊԱՐ ՈՍԿԵՐԻՉ ՄԸ

ՅԱԿՈԲՈՍ ՆԱՐԿԻԼԷՃԵԱՆ

Դ.

Յակոբոս աղա Նարկիլէճեան՝ գեղեցիկ, յաղթանդամ ու երկայնահասակ մէկն էր: Արդուզարդը եւ էթիքէթը շատ կը սիրէր: Շիք կը հագուէր, շիք կը շքուէր: Երիտասարդ հասակին մէջ ամուսնացած էր, բայց աշխարհային կեանքէն բան մը չէր հասկցած, վասն զի ժառանգ մը, յաջորդ մը չունենալէ զատ, ունենալու յոյսն ալ չէր տածեր, որով իր հայրական խանդակաթ սէրը ու գորովագութ սիրտը՝ իր արհեստին զաւակներուն, ոսկերչական սաներուն վրայ բաժնելու, տարածելու տրամադրուած էր. սաներ թուով՝ մեծ ու պզտիկ, մինչեւ 50ի չափ կը համրուէին: Ասոնց մէջէն յիշատակութեան արժանի համարուած է գլխաւորապէս Զօրիկ աղա Զօրայեան: Շուրջ 7-8 տարիներ առաջ, Յակոբոս աղան՝ Զօրիկ աղային հետ ընկերովի, սօնատքիրութեան գործ մըն ալ բացաւ շուկային մէջ, բայց դժբաղդաբար յաջող վախճան չունեցաւ:

Սակայն Զօրիկ աղա Զօրայեան, իր սորված արհեստին ուժովը եւ ինքնօգնութեամբը՝ քիչ ժամանակի մէջ բաւական հարստացած եւ Պոլսոյ ոսկերչական հրապարակին վրայ առաջնակարգ դիրք մը գրաւելէ զատ, 5-6 տարիներէ ի վեր Բարիզ փոխադրուած, եւ հո՛ն ադամանդի վաճառականութեամբ կը զբաղի, եւ Փրանսական մայրաքաղաքին մէջ գտնուած Հայ-Մատրան Հոգաբարձութեան ալ գործօն անդամներէն մէկը եղած է այսօր:

Յակոբոս աղան՝ այնչափ կը յարգէր ու կը սիրէր իր այս խոհական ու կենսագէտ աշակերտը, որ երբ իր ոսկերիչ ծերունի հօրը սիրոյն համար՝ անիկա պարտաւորեցաւ առանց իր վարպետին հրամանը կանխաւ ստանալու, գործատունեակը թողուլ եւ հրաժարիլ, ու ծնողքին խանութը մտնել, վարպետը շատ յուզուեցաւ եւ վշտացաւ:

Այդ միջոցներուն դպրոցական աշակերտ մը ներկայացուցին իրեն: Հարցուց նորեկին թէ՝ «Ի՞նչ է անունդ:»

Տղան մրթմրթալով պատասխանեց. — «Թորոս է»:

Ո՛չ, այդ չըլլար եւ Թորոս չէ՛ ալ այսուհետեւ քու անունդ, այլ Զօրիկ է. եւ Զօրի՛կ պիտի երթայ», բացագանչեց հրամայական շեշտով մը:

Եւ իրօք ա՛լ այնուհետեւ, ամէն կողմը Զօրիկ ըսուեցաւ, Զօրիկ լսուեցաւ Թորոսին անունը: Եւ որովհետեւ Զօրիկ անուանեալ Թորոսը, աղուոր ձայն ալ ունէր, ուստի իր չարաճճիկ աշակերտակիցներն ալ զինքը աւելի փաղաքշելու մտքով իրեն «Աղուոր-Զօրիկ» մըն ալ փակցուցին: Բաւական ատեն, արհեստը կատարելագործելով Եգիպտոս գնաց հաստատուեցաւ, եւ հո՛ն մինչեւ ցարդ «Ուստա-Զօրիկ» անուամբ կը ճանչցուի մեր նախկին Տիրացու-Թորոսը:

Յակոբոս աղայի աշակերտներէն մէկը՝ Տիգրան Սարխեան, գացած էր Պէյրութ, ուր ճէվահիր-սառաֆքարութեամբ կը զբաղէր: Իր միւս աշակերտներն են Գաբադաշ-Պօղոս որ հո՛ս արհեստը սորված է կ'ըսեն: Ուստա-Գրիգոր Ճիլաճեան, որ Սամաթիոյ Աղքատախնամին հիմնադիրներէն էր: Սրապ Զուխաճեան, Սափոն Թօփուզեան, Յակոբ եւ Մանուէլ Խանչերեան, Լեւոն Փանոսեան եւ ուրիշներ:

Նարկիլէճեանի աշակերտներուն Բենիամինն էր Անդրէաս Անդրէասեան ուշիմ աշակերտը, որ ոչ միայն իր վարպետին արուեստական ճարտարութիւնները ժառանգեց, այլեւ անոր խնամով գործերը շարունակելու համար՝ իր վարպետին վարպետը եղող Զօշանեան Յովսէփ աղային սենեակը վերահաստատեց, միանգամայն վարելով Գումգաբուի Զարեհ Միացեալ Թաղից մատակարարութեան ծանր պաշտօնը:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԲՈՒՍԱԳՐԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐ

ՄԱՅԻՍԻ ԲՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՐՆՈՅ ՄԷՋ

Կարնոյ համար, կարելի է ըսել, մայիսը ծաղկանց առաջին ամիսն է. բուսական աշխարհը նոր կեանք կը ստանայ լուսոյ եւ ջերմութեան ազդեցութեամբ: Արդէն ապրիլի մէջ տակաւ կը զարթնու բնութիւնը, հիւթը իր հոսանքը կը սկսի բոյսերու մէջ եւ ծառեր ու թուփեր կը պատին: Անուշահոտ մանուշակը արդէն պարտէզին մէջ նայած է մեզի իր կապոյտ աչքերով եւ առաջին անգամ իր գեղովն ու բոյրով մեզ հմայած:

Մայիսի տաք հովերը հալեցուցին ձիւները, սարերը ժողվեցին արդէն իրենց սպիտակ փէշերը. առատ անձրեւներ կ'ոռոգեն դաշտն ու պարտէզը: Բնութիւնը հետզհետէ կը հագնի իր գարնանային հագուստը, մարգերը կը սկսին կանանչնալ եւ աշնցանը թարմ կանանչով կը ծածկէ դաշտերը: Թուփեր ու ծառեր կը ծաղկին վայելչագեղ. կարմիր հաղարջենին կը բանայ իր կանանչագոյն սպիտակ ծաղիկները՝ կախընկած ողկոյզներով եւ կը ցուցնէ նաեւ իր պտուղները: Անդին խնձորենին կը զարդարուի տժգոյն կարմիր ծաղկեայ փունջերով: Հասարակ սալորենին անփուշ ու լերկ ճիւղերով, կը զգենու ծաղկեայ ձիւնափայլ պատմուճան մը: Բալենին իր տերեւներէն առաջ կը բանայ ծաղիկները եւ քաղցրահամ նեկտար կը մատուցանէ մեղուներու: Մամխին ձգած է իր վրայ ծաղկեայ շղարշ մը: Ուռին եւ կաղամախին կը սկսին իրենց կատուիկները հովին տալ եւ կը փռեն քաղցրանոյշ բոյր մը: Եղրեւանին կամ շեփօռուկը իր գեղեցիկ ծաղկանց ողկոյզներով հիանալի տեսարան մը կ'ընծայէ:

Պարտէզի մէջ, առուակներու եզրերը, ստուերախիտ տեղերու վրայ կը տեսնուին «սուտ կնճիր» եւ «կոժու նակշիք», առաջինը խիստ փոքր կարմրագոյն կապոյտ ծաղկեպսակով, վերջինը գագաթի տերեւներուն մէջ ծրարուած սպիտակ ծաղկեփունջով: Ամէն տեղ կռաբանջարը կը բանայ իր դեղին ծաղիկները՝ խոզավակաձեւ երկայն ցօղունի մը վրայ: Թումբերու վրայ «տուտուփը» կը տարածէ իր ստնաձեւ ահագին տերեւները:

Դաշտին մէջ կը տեսնուին աղբադբուկ, թումբերու վերայ կը ծիան օշինդրի խոպալիկներ՝ անոյշ բոյրերու մէջ: Բարձմենեակը կը խոստանայ սիրուն ծաղիկները շուտով բանալու: Արտերու թումբերը եւ դաշտերու ուղիները ծածկուած են ճնճղկի պաշարով եւ մեղրիկով: Լիցքերու վրայ եւ արտերու եզերքը կը տեսնուին աղշբանկ իր գունատ դեղին ծաղիկներով; մանիշակագոյն երակներով: Անհերկ արտերու մէջ կը տեսնուի մրջմուկը կամ քաթմառը՝ կարմիր ծաղիկներով:

Լեռներու վրայ ջրառատ տեղեր, անմոռուկը եւ թարփնջուկը հոտաւէտ, հրանունկը ու ծծուկը սքանչելի նկարէն գորգ մը կը հիւսեն: Սարերը հագած են իրենց գունագեղ պատմուճանը: Քնքշիկ ծաղիկներու վարսերը վարդ արշալոյսի ցօղով թրջուած, դրախտային երեւոյթ մը կ'ընծայեն բնութեան: Ամէն քայլին նոր ու հաճելի անակնկալ մը: Տե՛ս սա լեռներու հրանունկը, սա՛ թզուկ կռաբանջարը, ինչ սիրուն տեսք ունին լեռներու լանջերուն վրայ, ինչպէ՛ս կուրծք կու տան հովին ու անձրեւին: Եաւշանը ժայռին վրայէն կը ցուցնէ իր մութ կարմիր ծաղիկներուն ողկոյզը:

Խաչափայտի լերանց մէջ, Նկարագեղ Սրատածոյի լանջերը ծածկուած են անմոռուկով, որուն գոյնը կը գերազանցէ ամէն վառ կապոյտ: Յան ու ցլիւ կը նշմարուին սարի անքուլեր: Գուզին մերթ դեղին, մերթ վարդագոյն կը բանայ իր ծաղիկները: Թրէքը իր բիւր թելակերպ տերեւներով հիանալի փունջեր կը յօրինէ քարքարուտներուն մէջ: Բիւրաւոր ներդաշնակ ձայներ կը լսուին կարծես գարնան հանդիսաւոր մուտքին առթիւ: Բոյսերը ծաղկէ պսակներով ընդ առաջ կ'երթան անոր: Գարունը ամէնուն ալ կը ժպտի, ամէնքն ալ կը փայփայէ եւ ծաղիկներու բոյրերով խնկուած զեփիւռի թեւերուն վրայ հեզիկ կ'անցնի:

Կարին Գ. ՃԻՅԵՐՃԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Ծանր կացութիւն. — Պօքսըրները եւ միջազգային զինուորներ. — Տէրութեանց համաձայնութիւնը. — Թիեն Ցինի երկաթուղին. — Ռուսիա — Միջազգային մարտնաւերը. — Գերմանիա. — Մ. Նահանգները. — Վաշտի մը յարձակումը. — Բէքին կղզիացած — Նոր զինուորներ. — Ընդհարում մը. — Շաբաթ իրիկուան հեռագիրներ:

Լոնտոն, 12 յունիս. —Չինու մէջ կացութիւնը այնչափ ծանրացած է որ այս իրիկուան ժամէ ժամ կը սպասուի՝ Պօքսըրներու եւ միջազգային նաւազներու միջեւ թշնամութեանց սկսիլը ծանուցանող հեռագրին: Թիէն-Ցինէն մեկնող եւ Բէքինի օտար դեսպանատանց զինուոր տանող չորս կառախումբերէն երկուքը միայն Բէքին հասան: Միւս երկուքը կէս ճամբան կեցան, վասն զի Պօքսըրներ բոլորովին կտրած էին ճամբան: Վերջին հեռագիրներու նայելով երկիւղ կար թէ

—)(10)(—

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱ

ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ ՋԱՂԱՑՔԻՆ ՎՐԱՅ

—Ա՛լ բաւական է, գոչեց. միայն սա կրնամ ընել ձեզի, որ երկու ժամ կու տամ նորէն... եթէ երկու ժամէն տարփածունիդ հոս չգայ, հայրերնիդ անոր տեղ կը սպաննուի:

Այս ըսելով Հայր Մէլիէն Տոմինիքին բանտարկուած սենեակը տանիլ տուաւ: Ծերունին ծխախոտ ուզեց, եւ սկսաւ ծխել: Անոր անկարեկիր դէմքին վրայ բնաւ յուզմունք չէր երեւար: Բայց երբ առանձին մնաց, ծխելով հանդերձ արցունքի երկու խոշոր կաթիլներ այտերն ի վար գլորեցան: Իր խեղճ սիրելի զաւակը, որքա՜ն կը տառապէր:

Ֆրանսուազ բակին մէջտեղը նստեր էր: Բրուսիացի զինուորներ հոնկէ խնդալով կ'անցնէին կը դառնային: Ոմանք անոր խօսք կը նետէին, կատակներ կ'ընէին, զորս չէր հասկնար: Դէպ ի այն դուռը կը նայէր շարունակ, ուրկէ հայրը աներեւոյթ եղեր էր: Եւ դանդաղ կերպով մը ձեռքը ճակատին կը տանէր, կարծես թող չտալու համար որ պայթի:

—Երկո՛ւ ժամ ունիք, ջանացէ՛ք օգուտ քաղել, ըսաւ սպան վերադառնալով:

Երկու ժամ ունէր: Այս խօսքը գլխուն մէջ կը բզզար: Եւ մեքենաբար բակէն դուրս ելլելով սկսաւ քալել: Ո՞ւր երթար: Ի՞նչ ընէր:

Նոյն իսկ բան մը ընել չէր փորձեր, վասն զի կը զգար թէ իր ճիգերը դերեւ պիտի ելլէին: Սակայն կ'ուզէր Տոմինիքը տեսնել: Իրարու խօսք պիտի հասկցնէին, թերեւս ելք մը գտնէին: Եւ այս շփոթ գաղափարներով Մօրէլի եղերքը հասնելով փակոցին վրայէն խոշոր քարերով լեցուն տեղէ մը անցաւ: Անզգուշաբար քալեց մինչեւ մարգագետնին ծայրը, առաջին ուռիին տակ: Եւ երբ վար ծռեցաւ, արեան կոյտ մը նշմարելով գունատեցաւ: Ճիշդ հոն էր: Եւ կոխոտուած խոտին վրայ Տոմինիքին ոտքերուն հետքին հետեւեցաւ. կ'երեւայ թէ վազեր էր. վասն զի շարք մը խոշոր քայլեր մարգագետինը կը կտրէին: Յետոյ, անկէ անդին ոտքի նշանները կորսնցուց: Բայց մօտակայ մարգին մէջ կարծես գտաւ զանոնք նորէն: Անոնցմով, մինչեւ անտառին սահմանագլուխը գնաց, ուր ամէն նշան կ'անհետանար:

Սակայն Ֆրանսուազ նորէն ծառերուն մէջ մխրճեցաւ: Առանձնութիւնը կը սփոփէր զինքը: Պահ մը նստաւ, բայց մտածելով որ ժամանակը կ'անցնէր վերստին ոտքի ելաւ: Ո՞րչափ ժամանակէ ի վեր ջաղացքէն մեկներ էր: Հի՞նգ վայրկեան, կէ՞ս ժամ. չէր գիտեր: Գուցէ Տոմինիք իրեն ծանօթ մէկ թաւուտքին մէջ պահուըտեր էր, ուր օր մը, միջօրէէն ետքը, կաղին կերեր էին միասին: Հո՛ն գնաց, ամէն կողմ նայեցաւ: Լոկ սարեակ մը դուրս թռաւ հոնկէ իր մելանոյշ վանկը սուլելով: Այն ատեն խորհեցաւ որ խարակի մը ծերպին մէջ ապաստաներ էր, ուր շատ անգամ դարանակալ կ'ըլլար: Բայց խարակին ծերպը պարապ էր: Ինչո՞ւ փնտռէր, քանի որ չպիտի գտնէր զայն: Յետոյ, քիչ քիչ, զայն գտնելու փափաքը կը հրահրէր զինքը, եւ աւելի շուտ կը քալէր: Յանկարծ միտքը բան մը ինկաւ. գուցէ ծառի մը վրայ ելեր էր: Ուստի առաջ գնաց, աչքերը վերամբարձ, եւ որպէս զի զայն իր քովը կարծելու պատրանքը ունենայ, տասնհինգ, քսան քայլէն անգամ մը կը կանչէր զայն: Կկուներ կը պատասխանէին իրեն, տերեւներուն մէջէն անցնող հեւք մը լսելով կը կարծէր թէ Տոմինիք հոն է եւ վար պիտի իջնէ: Անգամ մը, նոյն իսկ զայն տեսնել կարծեց. կանգ առաւ, հեղձամղձուկ, փախչիլ կ'ուզէր: Ի՞նչ պիտի ըսէր անոր: Զայն տանիլ հրացանի բռնել տալո՞ւ եկեր էր: Ո՛հ, ո՛չ. այս բաներուն վրայ չպիտի խօսէր հետը: Պիտի պոռար, պիտի կանչռտէր որ փախչի երթայ, մօտերը չկենայ: Բայց այն գաղափարը թէ հայրը իրեն կը սպասէր, սուր վիշտ մը պատճառեց իրեն: Լալով, մարմանդներուն վրայ ինկաւ եւ բարձրաձայն.

—Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ հոս եկայ, մրմնջեց:

Եկած ըլլալուն համար կը խենթենար: Եւ, կարծես սարսափահար՝ սկսաւ վազել, անտառէն դուրս ելլելու համար: Երեք անգամ սխալ ճամբայ գնաց, եւ կը կարծէր թէ ա՛լ ջաղացքը չպիտի գտնէր, երբ Ռօքըէօզի ճիշդ դէմը գտնուած մարգագետնին մէջ գտաւ ինքզինքը: Գիւղը նշմարելուն պէս՝ կանգ առաւ, մինա՞կ պիտի դառնար ջաղացք:

Ոտքի վրայ կայներ էր, երբ յանկարծ ցած ձայն մը,

—Ֆրանսուա՛զ, Ֆրանսուա՛զ կանչեց:

Եւ տեսաւ Տոմինիքը, որ փոսի մը մէջէն գլուխը վեր կը վերցնէր: Ողորմա՛ծ Աստուած, գտեր էր զայն: Ուրեմն երկինք անոր մեռնի՞լը կ'ուզէր: Ճիչ մը զսպեց եւ փոսին մէջ սահեցաւ:

—Զի՞ս կը փնտռէիր, հարցուց Տոմինիք:

—Այո՛, պատասխանեց Ֆրանսուազ, մինչ գլուխը կը խժար, առանց ըսածը գիտնալու:

—Ո՛հ. ի՞նչ կայ:

Ֆրանսուազ գլուխը ծռեց եւ մրմնջեց.

—Բան չկայ, սիրտս հատաւ, քեզ տեսնել ուզեցի:

Այն ատեն, Տոմինիք հանդարտելով, բացատրեց անոր թէ չէր ուզած հեռանալ, վախնալով որ վնաս մը չհասնի իրենց: Այդ անպիտան Բրուսիացիները շատ կարող էին կիներէն եւ ծերունիներէն վրէժ լուծելու: Վերջապէս ամէն բան կարգին էր, եւ խնդալով յարեց.

—Ութ օրէն ա՛լ հարսնիք կ'ընենք:

Եւ տեսնելով որ Ֆրանսուազ տակն ու վրայ էր, ինքն ալ լուրջ կերպարանք մը առնելով,

—Բայց ի՞նչ ունիս, ինծի բան մը կը պահես կոր, ըսաւ:

—Կ'երդնում որ բան չկայ, միայն վազելով եկայ եւ յոգնեցայ:

Տոմինիք համբուրեց զայն, ըսելով թէ ա՛լ աւելի խօսակցիլը երկուքին համար ալ անխոհեմութիւն էր. եւ ուզեց փոսէն դուրս ելլել անտառը մտնելու համար. Ֆրանսուազ դողդոջուն, կեցուց զայն:

—Մտի՛կ ըրէ ըսաւ. կարելի է աւելի աղէկ կ'ըլլայ եթէ հոս կենաս... քեզ փնտռող չկայ, վախու բան չունիս:

—Ֆրանսուա՛զ, ինծի բան մը կը պահես կոր, կրկնեց Տոմինիք:

Ֆրանսուազ նորէն երդում ըրաւ թէ բան մը պահած չունէր. միայն աւելի կը փափաքէր որ իրարու քով ըլլային, եւ ուրիշ պատճառաբանութիւններ ալ կակազեց: Այս վարմունքը այնքան տարօրինակ թուեցաւ Տոմինիքի, որ հիմակ ա՛լ ինք չպիտի ուզէր անոր քովէն հեռանալ: Ասկէ զատ, Ֆրանսացիներուն վերադարձին կը սպասէր: Սովալի կողմէն զունդեր տեսնուեր էին:

—Ո՛հ, շո՛ւտ գային, կարելի եղածին չափ շո՛ւտ հոս գտնուէին, ըսաւ Ֆրանսուազ եռանդով:

Այն միջոցին Ռէօքըէօզի զանգակը տասներկու հնչեց: Հարուածներուն ջինջ եւ որոշ ձայնը կը լսուէր: Ֆրանսուազ խելայեղ տեղէն ելաւ. երկու ժամէ ի վեր ջաղացքէն բացակայ էր:

—Մտի՛կ ըրէ, ըսաւ արագ արագ խօսելով, եթէ քեզի պէտք ունենանք, սենեակիս կ'ելլեմ եւ թաշկինակս կ'երերցնեմ:

Եւ վազելով գնաց, մինչ Տոմինիք մտատանջ՝ փոսին եզերքը կ'երկննար, ջաղացքին վրայ հսկելու համար: Ֆրանսուազ ջաղացքը մտնելու ատենը, Հայր Պօնդան անուն մուրացիկի մը հանդիպեցաւ, որ գիւղին ծակը ծուկը գիտէր, եւ որ զինքը բարեւեց: Ջաղացպանը Բրուսիացիներուն մէջտեղը տեսեր էր: Յետոյ խաչ հանելով եւ կիսատ բառեր մըրթմըրթալով ճամբան շարունակեց:

Թարգմ. Օրիորդ ՆԱՐԴԻԿ ԵԱՂՈՒԹԵԱՆ

(Շարունակելի)

օտար զինուորներու երկու առաջին մասերը նոյն իսկ Բէքինի մէջ յարձակում կրեն և միւս երկուքն ալ ճամբուն վրայ։ Միջազգային զինուորները ամէն օր մէկմէկ տեսակ ծառայութեան կը գործածուին. աւելի օրը, մեքենավար չըլլալուն համար, կառախումբ վարել կուտային. երէկ ընդծովեայ հեռագրաթելերուն նորոգութեանը աշխատեցան. այսօր երկաթուղիի գիծ մը վերաշինելու կ'աշխատին։

Թիէն Ձին, 12 յունիս. — Դեռ լուր չստացուեցաւ թէ երէկ միջազգային զինուորներով Թիէն-Ձինէն ճամբայ ելած երկու կառախումբերը Բէքին հասած ըլլան։ Զարմանալի պիտի չըլլայ, եթէ ճամբան ընդհարում մը կատարուի Պոքսըրներու և միջազգային զինուորներու միջեւ։ Ժամէ ի ժամ կռիւ մը անխուսափելի կը նկատուի հոս։ Բնիկներուն ալ վախ կ'ազդեն Պոքսըրներուն գործած չարիքները։ Օդին տաքութիւնը և չորութիւնը անտանելի է։

—Երէկ Թիէն-Ձինէն մեկնած երկու կառախումբերը ստիպուեցան կենալ Լօ-Ֆա, ուր ճամբան կտրուած է։ Եւրոպական նաւազները կը նորոգեն Լօ-Ֆայի և Լանկ-Ֆանկի միջեւ գտնուած երկաթուղիի գիծը։ Անցեալ գիշեր, Լօ-Ֆայի մօտ, նաւազները բռնեցին Պոքսըր մը, երբ կը պատրաստուէր բռնկցնել երկաթուղիի կամուրջը։ Մօտերը բազմաթիւ դիակներ տեսնուեցան. կը կարծուի թէ Նիէ զօրավարին կողմէ սպաննուած Պոքսըրներունն են։ Հինգերորդ կառախումբ մը ճամբայ ելաւ՝ պաշար տանելով միջազգային նաւազներուն։ Չի կարծուիր որ վաղը երեկոյէն առաջ Բէքին հասնի. կը վախցուի որ ընդհարում մը կատարուի։ Բէքինի գտնուող օտարականներուն վիճակին համար ալ անձկութիւն կը տիրէ հոս։

Շանկայ. — Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդը յունիս 9. թուականով հեռագրեց Նկան-Ուէքէյի կառավարիչ Ուանկ-Շի-Շունի թէ Ռուսիա բազմաթիւ զինուոր ղրկելու վրայ է դէպ ի Բէքին։ Ճաբոնական դեսպանը կը պահանջէ որ Չին խոստումն տայ Ճաբոնի՝ ազդեցութեան շրջանակ մը ունենալու Շէ-Քիանկի, Ֆօ-Քիէնի և Քեանկ-Սիի նահանգներուն մէջ։ Նանքինի փոխարքան հրաման ստացաւ ուշադիր ըլլալ և թող չի տալ որ Անգլիա արշաւէ Եանկ-Ձէի հովիտը, վասն զի Մանչու կուսակցութիւնը՝ Չինու հիւսիսային կողմի դէպքերուն հետեւանքով հաւանական կը դնէ այդ արշաւանքը։ Դիտել կը տրուի թէ Եանկ-Ձէի հովտին մէջ բրիտանական շահերը պէտք եղածին պէս չեն պաշտպանուած, վասն զի Շանկայի և Ի-Շանկի միջեւ երեք փոքր թնդանօթակիրներ միայն կան։

Հոնկ-Քոնկ. — Ծովային վարչութիւնը փոխադրանաւ մը վարձեց, ինը հարիւր անգլիական նաւազներ Թաքու ղրկելու համար։ Ատոնց ճամբայ ելլելուն թուականը տակաւին որոշուած չէ։

—Թաքուի մէջ հիմա միջազգային եւթանասունչորս մարտանաւեր կը գտնուին։

Պէրլին. — Վոզիշէ Զայթունկ մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ Գերմանիոյ տրամադրելի այն զինուորական զօրութեան վրայ որ պիտի մասնակցի Պոքսըրները զսպելու գործին։ Քիաօ-Չէուի գերման պահակազօրքերը կը բաղկանան նաւային հետեւակներու չորս գումարտակներէ, դաշտային վեց թնդանօթներէ, չինական գումարտակէ մը և նաւային թնդանօթաձիգ զինուորներէ՝ նաւահանգիստին պաշտպանութեանը համար։ Այդ զօրութեան մեծ մասը անհրաժեշտ է գաղթավայրին պաշտպանութեանը, բայց նաեւ հարկ պիտի ըլլայ բաւական թուով զինուորներ ղրկել՝ միւս տէրութեանց կողմէ ցամաք հանուած զինուորներուն գործակցելու համար։ Բարեբաղդ զուգադիպութեամբ Քեօլն փոխադրանաւը ութ հարիւր զինուորներով Թիէն-Ձին կը սպասուի՝ Քիաօ-Չէուի պահակազօրքերը փոխելու համար։ Այդ կերպով բաւական պիտի աւելնան Պլէնուէյման գերման ծովակալին տրամադրութեանը տակ դրուած զինուորներուն թիւը. նաեւ Քեօլն պիտի կրնայ Քիաօ-Չէուին զինուոր փոխադրել Թիէն-Ձին։

Նիւ Եորք. — Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց պաշտօնատունը իր թերթերուն միջոցաւ անգամ մըն ալ կը ծանուցանէ թէ իր քաղաքականութիւնն է միայն պաշտպանել ամերիկեան շահերը ու կեանքերը։ Ուաշինկթընէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգները վերջնապէս որոշած են հեռու կենալ քաղաքական ո և է դրութենէ։ Ասկէ կը հետեւի թէ Ամերիկա երբեւ ոստիկան Բէքին պիտի երթայ և ոչ թէ երբեւ քաղաքական անձնաւորութիւն մը։ Մամուլն ալ համակարծիք է կառավարութեան։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ, այսօր, դաշնիճին գումարումէն ետքը, ուր մի միայն չինական խնդիրը զբաղեցաւ, ըսեր է. «Կացութիւնը առաջ ծանր էր, բայց այսօր աւելի ծանրակշիռ հանգամանք մը ստացաւ»։ Նախարարը կ'երեւայ թէ ներշնչուած է Բէքինի ամերիկեան դեսպանին վերջին հեռագրէն որ միւսներուն պէս դադրեր միայ։ Շին-Քեանկի ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մարթէն այսօր կը հեռագրէ թէ Պոքսըրներու աղանդին պատկանող բազմաթիւ անձեր հոս հասեր են, թէ ժողովուրդը վախի մէջ է, թէ ամէնքն ալ անպաշտպան կը գտնուին և թէ յածանաւ մը անհրաժեշտ է։ Նիւ-Եորքի այն թերթերը որոնք Չինու կուսակից են, լուր մը կը հրատարակեն թէ Չինու կայսրը կոչում ըրած ըլլայ Մ. Նահանգաց։

Թիէն Ձին. — Բաօ-Թինկ-Ֆուէն առնուած լուրերու նայելով Պոքսըրները՝ վեց հազար հոգիի չափ՝ յարձակեր են կաթոլիկ վանքին և մօտը գտնուած գիւղի մը վրայ։ Կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ և չինական պաշտօնեաները բոլորովին անգործ կը մնան։

Շանկայ, (վերջին ժամ). — Բէքին դեռ կղզիացած կը մնայ։ Հեռագրական, թղթատարական ու երկաթուղիի բոլոր հաղորդակցութիւնները դադրած են։ Սէյմուր ծովակալը տեղեր կը պատրաստէ Հոնկ-Քոնկէն գալիք անգլիական չորս գումարտակներուն համար։ Թիէն-Ձինի և Շի-Ֆուի օտարականները յարձակում կրեցին։ Չինական կառավարութիւնը անտարբեր մնայ։ Թիէն-Ձինի, Նիու-Շուանկի և Շի-Ֆուի օտարականները զինուած են։

Լոնտոն, 13 յունիս. — Չինական խնդիրը սկսելէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Բէքինէն լուր առնուած չէ։ Քսան չորս ժամէ ի վեր Չինու մայրաքաղաքէն հեռագիր չէ առնուած Լոնտոն։ Կը կարծուի թէ ապստամբները կտրած ըլլան ընդծովեայ հեռագրաթելերը։ Այդ պատճառով Բէքինի բոլոր հեռագիրները Ռուսիոյ պիտի անցնին, որով Չինու մայրաքաղաքէն առնուած լուրերը բաւական պիտի ուշանան։

Թիէն-Ձին. — Այս գիշեր անգլիական 103 նաւազներ ցամաք ելան։ Մասնաւոր կառախումբ մը ղրկուեցաւ Եանկ-Ձուն՝ բերելու Նիէ զօրավարը որ փոխարքային հետ պիտի տեսակցի։

Բեդերսպուրկ. — Ռոսիա կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ գործօն միջամտութիւնը՝ Պոքսըրները զսպելու գործին, անոր համար Չինու մէջ պիտի ապահովէ ահագին ազդեցութիւն մը՝ բացարձակապէս գերակշիռ և անդրգուելի։

Թիէն-Ձին. — Աւասիկ կարգ մը մանրամասնութիւններ Լանկ-Ֆանկի գործին վրայ։

Երկուշաբթի օրը, Լանկ-Ֆանկի մօտ, երկու հազար Պոքսըրներ յարձակեցան անգլիական տասնվեց զինուորներու վրայ որոնք միջազգային զինուորներ փոխադրող կառախումբէ մը առաջ կ'երթային երկու մղոն հեռաւորութեամբ։ Անգլիացիները դիմադրեցին Պոքսըրներուն մէկ մղոն տեղի չափ և ետ քաշուեցան. բայց անգլիական ուրիշ նաւազներ ալ հասնելով ետ մղեցին Պոքսըրները։ Այս վերջինները երկու գիւղերու տիրեցին։ Պոքսըրներէն քառասուն հոգի սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան։ Երկաթուղիի գիծը վնասուեցաւ։ Այս միջոցիս 2,044 օտար զինուորներ դէպ ի Բէքին կ'երթան։ Ատոնց 915ը՝ Անգլիացի են, 350ը՝ Գերմանացի, 300ը՝ Ռուս, 158ը՝ Ֆրանսացի, 104ը՝ Ամերիկացի, 62ը՝ Ճաբոն, 40ը՝ Իտալացի և 25ը՝ Աւստրիացի։

Լոնտոն, 15 յունիս. — Թիէն-Ձինէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Բէքինի մօտ կարեւոր ճակատամարտ մը կատարուեր է միջազգային նաւազներուն և չինացի զինուորներուն միջեւ։

—Լրագիրները Շանկայէն հեռագիր մը կը հրատարակեն ծանուցանող թէ Բէքինի ճաբոնական դեսպանատունը այրուեր է և օտար դեսպան մը սպաններ են. բայց այս վերջին զրոյցը հաստատուած չէ։

—Թիէն-Ձինէն կը հեռագրեն Ուրբէթբի. — Քաղաքին մէջ ընդհանուր կարծիքը այն է թէ չինական զինուորները՝ Թունկ-Ֆու-Սիանկ և Նիէ զօրավարներուն հրամանատարութեամբ՝ Ֆէնկ-Թայի մօտ պիտի յարձակին միջազգային զինուորներուն վրայ. միւս կողմէ չինական մեծ մարտանաւեր յարձակում մը պիտի ընեն Բէյ-Հոյի մէջ գտնուող օտար թնդանօթակիրներուն և թորփիլանաւերուն վրայ։ Այս կարծիքը անհաւատալի է։ Օտար զինուորները երբ Բէքին մտնեն, ընդդիմութեան պիտի չհանդիպին։

—Թիէն-Ձինէն կը հեռագրեն Ուրբէթբի. — Զրոյցի մը նայելով, ուրբաթ օրը 1700է աւելի միջազգային զինուորներ Բէքինի վրայ պիտի քալեն։ Չինացի տասը հազար զինուորներ՝ եւրոպական դրութեամբ մարզուած՝ Շանկայ կը գտնուին՝ Կուա զօրավարին հրամանատարութեամբ։

—Բարիզ. — Ֆրանսական արագընթաց յածանաւ մը հրաման ստացաւ Թաքու երթալու։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆՆԵՐԸ ՔԱՆԴՈՒԱԾ

Վիեննա, 16 յունիս. — Բոլիդիշէ Քորեսբոնտէնց կ'իմանայ թէ Ճաբոնի կառավարութիւնը ծանուցեր է օտար երկիրներու իր դեսպաններուն թէ առայժմ հրամայած է հազար զինուոր ղրկել Թիէն-Ձին և թէ այդ առաքումը Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ կը կատարուի՝ Ճաբոնցիները ու միւս օտարականները պաշտպանելու և Չինու հիւսիսային կողմի վերջին դէպքերուն առթած վտանգին առաջքը առնելու նպատակով։

Եոքոհամա, (Ուրբէթ). — Բէքինի մէջ Ճաբոնցի պաշտօնատարի մը՝ չինական զինուորներու կողմէ սպաննուած ըլլալու լուրը ահագին յուզում առաջ բերաւ։ Լրագիրները կը հրաւիրեն կառավարութիւնը լիակատար գոհացում պահանջել Չինու կառավարութենէն։ Ութ մարտանաւեր Թաքու ղրկուեցան։

Հոնկ-Քոնկ. — Թունկ-Քեանկ գետակին մօտ (Քանթոնի նահանգ) անկարգութիւններ պատահեցան։ Զրոյցի մը նայելով բազմաթիւ ապստամբներ կը գտնուին Քուէյ-Շին մօտ (Քանթոնի արեւելեան և Հոնկ-Քոնկի հիւսիսային կողմը)։

Պերլին. — Թիէն-Ձինէն կը հեռագրեն Վոլֆ Գործակալութեան թէ օտար հաստատութիւնները պէտք եղածին չափ պահակներ ունին։

—Իրավեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Թիէն-Ձինէն առնուած լուրերու նայելով, Պոքսըրները յունիս 15ին իրիկունը Բէքին մտեր են, միսիոնարական զանազան կայաններ քանդեր և օտար դեսպանատանց վրայ յարձակեր են։ Օտար դեսպանատանց վրայ եղած յարձակումը ետ մղուեր է մաքսիմ թնդանօթներու միջոցաւ։ Եւրոպացիներէն մարդ մեռած ըլլալու մասին լուր չկայ։ Չինական զինուորներուն ընթացքը՝ հանդէպ Պոքսըրներուն՝ կասկածելի է։

Լոնտոն. — Իրիկուան լրագիրները Շանկայէն հեռագիր մը կը հրատարակեն ծանուցանող թէ յունիս 15ին իրիկունը Թիէն-Ձինի մէջ մեծ անկարգութիւններ պատահեր են։ Անգլիական ու Ամերիկեան երկու եկեղեցիներ և օտարականներու սեպհական քանի մը տուներ այրուեր են։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզուած են։

—Տէյլի Էքսբրէս Շանկայի իր թղթակցին մէկ հեռագիրը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Բէքինի պարիսպները նոր ձեւ թնդանօթներով սպառազինուած են և թէ Բէքին պաշտպանուած է հարիւր հազար կամաւոր զինուորներով։

—Վերջին հեռագիրներու նայելով, Չինացիները որոշած են թող չտալ որ միջազգային զինուորները Բէքին մտնեն. կացութիւնը վերջին ծայր ծանր է։

—Չինացիները այրեցին Բէքինի մայր եկեղեցին։ Միջազգային զինուորները պաշարուած են չինական զինուորներու և Պոքսըրներու կողմէ։

Բարիզ. — Միջազգային զինուորները և 15,000 ռուսական զինուորներ Բէքինի վրայ կը քալեն։

—Զրոյց կայ թէ Բէքինի բոլոր օտար դեսպանատուները քանդուած են և թէ Գերմանիոյ դեսպանն ալ սպաննուած է, սակայն ֆրանսական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ այդ մասին տեղեկութիւն չունի։

Պատերազմի լուրեր

Լէնկս Նէք ու Մաճուպա բոլորովին պարպուած — Մէյֆէքինկ — Անգլիական ձախողումներ — Քոնինկ Սբրուիթ. — Զէրթըրտի շէնքերը — Քրոնճէ զօրավարը. — Պօթա-Բասի ճակատամարտը. — Հանքեր. — Երէկ իրիկուան հեռագիրներ։

Լոնտոն, 12 յունիս. — Սըր Ռըտվըրս Պուլլըր յունիս 12 թուականով կը հեռագրէ Ժուպէրի աղարակէն. — Պոէրները երէկ իրիկուն բոլորովին պարպեցին Լէնկս-Նէքը և Մաճուպան։ Վոլքրուսթի հիւսիսային կողմէն չորս մղոն հեռուն բանակած եմ։ Բիլըրի զօրավարը որ Լէնկս Նէքէն անցած էր, հիմա հասաւ Ինկոկոյէն։ Ջուրի նուազութեան պատճառաւ ստիպուեցայ հոն բանակիլ։

Մէյֆէքինկ, 9 յունիս. — Հարաւային կողմէն եկող առաջին կառախումբը այս իրիկուն հոս հասաւ։ Ճամբան քանի մը անգամ գիծէն ելեր է։ Կառախումբին ժամանումը մեծ խանդավառութիւն առաջ բերաւ։ Հիւանդները ու վիրաւորները երկուշաբթի օրը դէպի հարաւ պիտի ղրկուին. յետոյ պարզ քաղաքացիները պիտի արտօնուին ուղեւորութիւն կատարելու առաջուան պէս։

Լոնտոն. — Լորտ Ռոպըրթսէն տակաւին լուր չկայ։ Յունիս 6էն ի վեր անոր հաղորդակցութիւնները խզուած են։ Պոէրները պարտուեցան Քոնինկ-Սբրուիթի մէջ։

—Քէլի-Քէննի զօրավարը Պլէօմֆոնթէյնէն կը հեռագրէ յունիս 12 թուականով. — Հիւսիսէն եկող անգլիական զինուորները Քոնինկ-Սբրուիթ հասան ուր յաղթեցին Պոէրներուն։ Անգլիական զինուորները վաղը առտու Ամերիքա կայարանը պիտի հասնին։ Նոքս զօրավարը Քրոնշթատէն բաւական հեռացած է Պոէրներուն գործողութեանց արգելք ըլլալու համար։

Լոնտոն. — Լորենսօ-Մարքէզէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի. — Թրանսվաալէն պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տոնքէրս-Բորթի մէջ Անգլիացիները պարտուեր են՝ մեծ կորուստներ տալով։ Տոնքէրս-Բորթ կը գտնուի Օրանժի հարաւային ծայրը՝ տասը մղոն հեռուն Նորվալս-Բոնէ։

—Դարձեալ Լորենսօ-Մարքէզէն կը հեռագրեն նոյն լրագրին. — Հոս զրոյց կայ թէ Վրէտէֆորթի մէջ ճակատամարտ մը կատարուեր է։ Անգլիացիները ետ մղուեր են՝ ունենալով 750 մեռեալ կամ վիրաւոր. նաեւ հարիւր յիսուն հոգի գերի ինկեր են։ Պոէրները շատ մը ռումբեր ձեռք անցնելով քանդեր են։ Կ'ըսուի թէ Տէվէթ զօրավարը դէպի Վէրէնինկինկ կը քալէ։

—Սթանտըրտ կ'ըսէ որ Լորտ Ռոպըրթսի հաղորդակցութեանց խզումը եթէ քանի մը օր ալ շարունակէ, կրնայ աղէտալի հետեւանք մը ունենալ։

Քէփթաուն. — Զէրթըրտ Ընկերութեան դրասենեակներուն վերի մասին տանիքները բոլորովին այրեցան՝ երկու անգամ պատահած հրդեհներէ։ Ջրհանկիրները առաջին անգամ գործերնին աւարտած նկատելով կը մեկնէին, երբ երկրորդ հրդեհ մը ծագեցաւ աւելի սաստկութեամբ, որով նորէն ետ դարձան։ Կարծիքներ կան թէ աֆրիքանտէր ապստամբները դիտմամբ ձգած ըլլան այդ հրդեհը։

—Անգլիական լրագիր մը կը հրատարակէ նամակները հոլանտացի դեսպանի մը կնոջը որ Քրոնճէ զօրավարին ընկերացած է մինչեւ Սէնթ-Հէլէն կղզին։ Աւասիկ այդ նամակին երկու գլխաւոր մասերը.

20 ապրիլ. — Ամուսինս հարցուց զօրավարին թէ ի՛նչ է կարծիքը այդ կղզին նկատմամբ։ Քրոնճէ պատասխանեց. «Անգլիացիներուն ուզած աքսորի ու բանտարկութեան վայրն է. մեռեալներու երկիրը մեզի համար։»

24 ապրիլ. — Ամուսինս ներկայ կը գտնուի երկու Պոէրներու յուղարկաւորութեան։ Առաջնոյն երկու զաւակներն ալ իրեն հետ գերի ինկած էին։ Տղոցը թող չտուին որ ներկայ գտնուին իրենց հօրը թաղման։

Լոնտոն. — Մաչատոտորբէն յունիս 10 թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի. — Յունիս 10ին Պօթա-Բասի ճակատամարտը երեք ժամ տեւեց։ Անգլիացիները մեծ կորուստ ունեցան։ Պոէրները, որոնցմէ չորս հոգի վիրաւորուած էին, կանոնաւոր կերպով ետ քաշուեցան։ Յունիս 10ին Քրիսթիան Պօթա հրամանատարը մեծ կորուստներ պատճառեց անգլիական զօրախումբի մը որ 40 եարտէի չափ մօտեցած էր Պոէրներու նոր դիրքին։ Այս վերջիններէն վեց հոգի սպաննուեցան և երեք ալ վիրաւորուեցան։ Անգլիացիները կը մնան դէպ ի Բրէթորիայի արեւելեան կողմը։ Պոէրները կը յառաջանան դէպ ի Վան-Ռէյնի կիրճերը։

Լոնտոն. — Սըր Ա. Միլնէր կը հեռագրէ թէ հանքերու Սենտիքային մէջ 580 հոգի արձանագրուած են որոնք հանքային 131 ընկերութիւններ կը ներկայացնեն, և որոնք եկած են արտօնութիւն ստանալ՝ Եոհաննէսպուրկ երթալու համար՝ եթէ Լորտ Ռոպըրթս յարմար դատէ։ Ատոնց պիտի ընկերանան նաեւ հաւասար թիւով առեւտրական ներկայացուցիչներ։ Սըր Ա. Միլնէր կարելին կ'ընէ գործերը վերսկսել տալու համար, բայց ստիպուած է չքաջալերել օտար հպատակները Թրանսվալ վերադառնալու, վասն զի ատիկա տակաւին քանի մը շաբաթ անկարելի պիտի ըլլայ զինուորական տեսակէտով. նաեւ փոխադրութեան ու պարենաւորման դժուարութիւններ ալ կան։

Լոնտոն, 15 յունիս. — Սըր Ռըտվըրս Պուլլըրի յունիս 10էն 11 ունեցած կորուստն է 2 սպայ ու 26 զինուոր սպաննուած և 6 սպայ ու 126 զինուոր՝ վիրաւորուած։

—Լորտ Ռոպըրթս կը հեռագրէ. — Քլէրքստորփ յունիս 9ին անձնատուր եղաւ։ Պոէրները յարձակեցան կառախումբի մը վրայ որ ղրկուած էր՝ նորոգելու երկաթուղիի գիծը, Ռէնոսթէր-Ռիվըրի հիւսիսային կողմը։ Պոէրները, վնաս մը հասցնելու ժամանակ չունենալով, ետ մղուեցան։ Անգլիացիները ունեցան 1 մեռեալ և 11 վիրաւոր։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 16 յունիս. — Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ բուռն ճակատամարտներ կը կատարուին քաղաքին արեւելեան կողմը։ Համիլթըն զօրավարը վիրաւորուած է։

—Պատէն-Բօուէլ զօրավարը որ Սըր Ռըտվըրս Պուլլըրի ընդհանուր տեղակալն է, քիչ օրէն պիտի միանայ Լորտ Ռոպըրթսի բանակին։

—Նորէն զրոյց կայ թէ Քրիւկէր նախագահը հաշտութիւն կ'ուզէ եղեր։

Բարիզ. — Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ հակառակ Քրիւկէր նախագահին բաղձանքին, Շթայն նախագահը չուզեր հաշտութիւն կնքել Անգլիոյ հետ։

ԸՆԴԾՈՎԵԱՅ ՀԵՌԱԳԻՐ. — Բարիզէն կը հեռագրեն թէ շրջած զրոյցի մը նայելով, Չինու և Եւրոպայի միջեւ գտնուած ընդծովեայ հեռագրական վերջին թելը կտրուեր է։

ՔՈՐԷԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ. — Եօքոհամայէն կը հեռագրեն թէ Ճաբոնի ու Քորէայի կառավարութիւններուն միջեւ ցաւալի դէպք մը պատահեր է։ Այն միջոցին երբ Պոքսըրներու շարժումը վտանգ կը սպառնայ Չինու օտարականներուն կեանքին ու ինչքին և օտար Տէրութիւնները կը ստիպէ ազդու միջամտութիւն մը ընելու, նոր խնդիր մըն ալ կուգայ աւելի խառնակելու Ծայրագոյն Արեւելքի կացութիւնը։ Եօքոհամայէն կը հեռագրեն թէ Սէուլի ճաբոնական դեսպանը ուզեր է Քորէայի վեհապետին ներկայանալ՝ կախաղանէն ազատելու համար իր պաշտպանեալներէն մէկը։ Քորէայի կառավարութիւնը որոշեր է յետաձգել խնդրուած ունկնդրութիւնը. իսկ Ճաբոնի կառավարութիւնը պահանջեր է անպատճառ ունկնդրութիւն մը տալ դեսպանին։ Այդ ձեռնարկին արդիւնքը թէեւ դեռ յայտնի չէ և թէեւ այդ վէճը նիւթական շահերու հետ ուղղակի առնչութիւն չունի, սակայն կրնայ ըլլալ որ Ծայրագոյն Արեւելքի կացութիւնը աւելի եւս ծանրացնէ։

ԱՇԱՆԹԻՆԵՐԸ. — Աքրայէն կը հեռագրեն յունիս 12 թուականով. — Զրոյց կայ թէ մեծ աղէտ մը պատահած է Աշանթիներու դէմ կռուող Անգլիացիներուն իբրեւ օգնութիւն ղրկուած զինուորներուն։ Աշանթիները հիմա ամրացած են Բրայի եզերքը։ Կը վախցուի թէ ապստամբները արշաւեն անգլիական գաղթավայրը։ Կ'երեւայ թէ Վիլքըքսի և Ուիլքինսընի զօրախումբերը Բրայէն մէկ օրուան հեռաւորութեամբ տեղ մը մեծ կորուստներ ունեցած են։ Բրա դեռ կը յորդի։ Ուիլքինսի զօրախումբը չի կրնար յառաջանալ հեղեղանման անձրեւներու հետեւանքով, որոնք Բրայի ճամբուն կամուրջը քանդած են։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԸ. — Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետը երեքշաբթի օրը նամակ մը ստացաւ Հնդկաստանի փոխարքայէն որ տեղեկութիւններ կու տայ սովին վրայ։ «1897ին, կ'ըսէ Լորտ Քըրզըն, վերջին մեծ սովին առթիւ, 205,000 քառակուսի մղոն տեղ միայն սով կը տիրէր և քառասուն միլիոն հոգի կը նեղուէին։ Այսօր 417,000 քառակուսի մղոն տեղ սով կայ, այսինքն Հնդկաստանի ամբողջ տարածութեան մէկ քառորդը. յիսունչորս միլիոն հոգի սովէ կը տառապին։ 1897ին 3,811,000 հոգի կառավարութեան ծախքովը կ'ապրէին. հիմա այդ թիւը բարձրացած է 5,607,000ի։ Վերջին շաբթուն 30,000 հոգի ալ արձանագրուած են իբրեւ կարօտ կառավարութեան նպաստին։»

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Հռոմ 16 Յունիս. — Թագաւորը Խորհրդարանին նստաշրջանը բացաւ ճառով մը. յայտարարեց թէ վստահ է որ Խորհրդարանը՝ իր պարտականութիւնները կատարելու միջոցը պիտի գտնէ։ «Մեր դաշնակցութիւնները, ըսաւ Ումպէրթօ թագաւորը, լաւ վիճակի մէջ են։ Մեր յարաբերութիւնները բոլոր տէրութեանց հետ ապահովութիւն կը ներշնչեն երկրին. ազգային շահերը ամէն պարագայի մէջ պիտի պահպանուին։» Թագաւորը ճառը աւարտեց ըսելով որ իր պարտքն է պահել խոստումը՝ երկրին հաստատութիւնները ո եւ է վտանգի դէմ պաշտպանելու համար»։

—Երեսփ. ժողովին ատենապետ ընտրուեցաւ Պ. Կալլօ 214ի դէմ 242 քուէով։ 214 քուէն ստացաւ Պ. Պիանքէրի։ Ծայրագոյն ձախակողմէն աղմուկ յարուցուեցաւ։ Բօբօլօ Ռոմանօ բոլորովին կը հերքէ նախարարական փոփոխման լուրերը։

Բարիզ. — Շուէտի թագաւորը այցելեց Արուեստահանդէսին օտմ. ճիւղը և մեծ գոհունակութիւն յայտնեց։

—Ժոանվիլլի իշխանը մեռաւ։ Լուի Ֆիլիբի որդին էր՝ ծնած 1818ին։

—Շուէտի թագաւորը այս իրիկուն մեկնեցաւ. Ժողովուրդը համակրական ջերմագին ցոյցերով ողջունեց։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Ատանայի նահանգին անտառներու ընդհանուր քննիչ Հիւսէին էֆ.ի։

—Հօտէյտայի (Եէմէն) կառավարիչ անուանուեցաւ Գիւրճէնի կառավարիչ Մուհարրէմ պէյ։ Տրապիզոնի Կէլկիթ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Միւլքիյէ վարժարանին շրջանաւարտ Ապտուլլահ Նուրի էֆ.։

—Կէլիպոլու գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Էտիրնէի նահանգին հաշուակալութեան պաշտօնեաներէն Շաքիր էֆ.։

—Պէշիքթաշի նայիպ անուանուեցաւ Ֆինտըքլըի քարտուղարներէն Մէհմէտ Նախիլին նայիպ Հիւսէին էֆ.։ Սըվազի Կիւրին գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Համիտիէի նախորդ նայիպ Ահմէտ Ասաֆ էֆ.։ Պիթլիսի Պուլանըք գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Կէավաշի նայիպ Մէհմէտ Ճէմալէտտին էֆ.։

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Գասթէմունիի կուսակալի օգնական Մէհմէտ Ղալիպ պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ մաքսատան քննիչ Հասան պէյի և իրաւագէտ Պ. Ռոստալմիի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Թաղականութեան Ա. շրջանակին հաշուակալ Ֆէվզի էֆ.ի և Երէյլիի գայմագամ Խիլմի Մուխլիս պէյի։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը իր հայրախնամ հոգածութեամբ բարեհաճեցաւ կայս. մասնաւոր արկղէն հազար ոսկի շնորհել՝ Իզմիրի քաղաքին աղքատներուն և կարօտներուն բաշխուելու համար։

ՕՌԼԷԱՆԻ ԴՈՒՔՍԸ և դքսուհին որոնք իրենց զբօսանաւով ճամբայ ելած էին, այսօր վաղը Կ. Պոլիս պիտի ժամանեն՝ իրենց յարգանքները մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին։

ՔՈՍՈՎԱՅԻ գաւառին թերթը կ'ըսէ թէ Վեհ. Սուլթանը իր բարձր գոհունակութիւնը յայտներ է Սկիւպի երեւելիներուն այն հեռագրին համար որով յայտարարած էին թէ ամէն կերպով հաւատարիմ են և աղօթող Ն. Վեհափառութեան և միշտ պատրաստ իրենց արեան վերջին կաթիլն ալ թափելու։ Կայս. այդ բարձր գոհունակութիւնը և բարեները Սկիւպի մէջ մեծ հանդէսով հաղորդուեր են երեւելիներուն որոնք բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին համար, դարձեալ յայտարարելով որ միշտ Ն. Վեհափառութեան հաւատարիմ ու հնազանդ և բարեկամին՝ բարեկամ ու թշնամիին՝ թշնամի պիտի ըլլան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Գերմանիոյ Կայսեր կողմէ Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ կառուցանելիք աղբիւրին ճակատը սա արձանագրութիւնը պիտի գտնուի օսմաներէն ու գերմաներէն.

«Այս աղբիւրը նուիրուած է Ն. Կ. Վ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Բ.ի, ի նշան գերագոյն բարեկամութեան և ի յիշատակ մեր երկրորդ այցելութեան առ Ն. Կ. Վ. բարեկամ Վեհապետն, ի Պոլիս, մայրաքաղաք օսմանեան կայ րութեան, յամին շնորհաց 1898՝ Գերմ նիոյ Կայսեր Վիլհէլմ Բ.ի և Գերման Կայսրուհւոյն Աւկուսթա Վիքթորիայ կողմէ։»

Այդ արձանագրութեանց խորաքանդակն րուն վրայ օսմ. և գերման դրօշներ պի գտնուին։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին շինութեան համար առայժմ մէկ միլիոն ոսկինոց հան գանակութեան տոմսեր հրապարակ պի տի հանուին. նաեւ այդ շինութեան համար երկու վաշտեր պիտի յատկացուին հազարական հոգինոց։

— Իզմիրի Սէնայի վարժարանին վարչութիւնը, Հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովին դիմելով, առաջարկեր է որ նոյն վարժարանին ինչպէս պատրաստ կազմակերպուած վիճակախա թիւնը եթէ աւելի ընդարձակուի, ամէն անգամ քաշուելուն հինգ հազար ոսկի չափ հասոյթ մը պիտի յատկացուի Հիճազի երկաթուղիին շինութեան։

—Երկաթեայ գիծերը Թէ՛ Բելճիքայի և Թէ Թոփխանէի գործարաններուն մէ պիտի շինուին։

—Հանգանակութեան տոմսակները պի տի ըլլան հինգ ու տասը ոսկինոց և մէ ու հինգ մէճիտիէնոց։ Նահանգներուն մէ ալ նպաստամատոյց յանձնաժողովներ պի տի կազմուին։

ՍԱՄՈՍԻ պաշտօնաթերթը, ըսելով որ կղզին բոլոր ժողովուրդը կը վայելէ Վեհ. Սուլթանին բազմաթիւ շնորհները որոնց համար երախտապարտ է, իբրեւ սուտ անհիմն կը հերքէ եւրոպական լրագիրներուն մէջ եղած կարգ մը հրատարակութիւններ՝ Սամոսի առեւտրական ու ներքին կացութեանը նկատմամբ։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ. — Շէմսի փաշա Գոլաշինի և Աքվէի կողմէն քննութիւն կը կատարէ՝ Սև Լերան սահմանագլուխին վրայ ապահովութիւնը և անդորրութիւնը աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։ Շէմսի փաշայի կատարած քննութիւնը Սև Լերան կառավարութեան ալ գոհունակութիւն պատճառած է։ Շէմսի փաշա նաեւ պիտի քննէ Եէնիբազարի ու Սէնիցէի կողմերը։

Ե. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ հրամանատար մե վաստ փաշայի հիւանդութեանը պատճառաւ զօրաբանակին զինուորական գործերը պիտի վարէ սպայակոյտի նախագահ Ալի Րաիֆ փաշա։

ՊԼԷՅԻՒՔՏԷՐԷԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ. — Պլէյիւքտէրէէն մինչեւ Սարըեար և միւ կողմէն մինչեւ Պէնտերը թրամուէյ մը շի նելու խնդիրին համար Պլէյիւքտէրէի թաղապետութիւնը պատասխանած է թէ իր ալ այդ տեսակ ծրագիր մը ունի։

Բ. ԴՈՒՌԸ, հելլենական դեսպանատան մէկ դիմումին պատասխանելով, ծանուցած թէ օսմ. կառավարութիւնն ալ կը փափաքի որ առեւտրական պայմանադրութիւն մը կնքուի Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ, բայց մինչեւ որ ատիկա կնքուի, մաքսային սակացոյցերու գործադրութիւնը պարտաւորիչ պիտի ըլլայ։

—Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ նոր սակացոյցները կրնան ըլլալ մաքսանենգութեան առիթ տալ, մաքսային նոր պաշտօնեաներ կարգեց հելլենական սահմանագլուխին վրայ։

ՀԵԼԼԷՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐ. — Աղեքսանդրիոյ հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Կրիբարիս Գահիրէ փոխադրուեցաւ, և անոր յաջորդեց Պ. Եէննիմատիս։ Պէյրութի հելլէն հիւպատոս Պ. Լոնտոս ընդհանուր հիւպատոսութեան աստիճանին բարձրացաւ և ուրիշ տեղ պիտի փոխադրուի։ Գահիրէի հիւպատոս Պ. Սքօթիտիս Երուսաղէմ կամ Օտեսա պիտի փոխադրուի։

ՕՍՄ. ԴԱՆՔԱՆ. — Մոնիթէօռ կ'ըսէ թէ սխալմամբ ծանուցուած էր որ Պ. Մօրիս Օպուանօ, որ երկաթուղիներու շինութեան ընդհանուր Ընկերութեան մէջ պաշտօն ունի, Պ. Ռամպէռի յաջորդած է՝ իբրեւ վարիչ Օսմ. Դանքային։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին անդամներէն Թէրնօ պէյ ու Պ. Պ. Ֆարնէթի և Վուլֆինկ, ընդհանուր ժողովին մէջ, վերընտրուեցան։ Նաեւ Պ. Պ. Օ. Պրանտ և Հ. Քէօհլէր նորէն հաշուեքննիչ ընտրուեցան։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ. — Մոնիթէօռի մէջ կը կարդանք. — «Յայտնի է թէ Պուլկարիոյ Իսլամները միշտ բողոքած են կիրակի օրերը իրենց խանութները փակելու որոշումին դէմ և իրենց պահանջման հետեւանքով զերծ մնացած էին այդ պարտաւորութենէն։ Արդ, անցեալ կիրակի, Ֆիլիպէի մէջ ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ Իսլամներու խանութները փակելու ձեռնարկեր են, առանց կանխապէս իմաց տալու։ Քանի մը խանութպաններ ոստիկանութեան տեսչին ներկայանալով բողոքեր են, բայց տեսուչը պատասխաներ է թէ կիրակի օրերը ժամը 11էն (Ը. Ե.) առաջ չեն կրնար խանութնին բանալ։ Իսլամ վաճառականները մտադիր են աւելի կարեւոր դիմումներ ընել։»

ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — Առողջապահական վարչութիւնը երկու օրէ ի վեր Իզմիրէն ու Տրապիզոնէն ո և է տեղեկութիւն չէ ստացած՝ հիւանդներուն վիճակին վրայ։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ ամիս մը է վեր՝ քարանթինային պատճառաւ առեւտուրը բոլորովին դադրած է. շուկային մէջ բան մը չի ծախուիր և աղքատ դասակարգը թշուառութեան մատնուած է։ Նիւթական վնասները արդէն քանի մը միլիոն ղրուշ կը հաշուուին։ Յայտնի է թէ առեւտրական մեծ գործերու եղանակը մօտենալու վրայ է։ Բերքերը՝ նպաստաւոր օդի մը հետեւանքով՝ քանի մը տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած եղանակով առատ կ'երեւան, բայց այդ բոլոր բերքերը ի՞նչպէս Իզմիր պիտի տարուին և ի՞նչպէս անկէ պիտի արտածուին, քանի որ ցամաքային յարաբերութիւնները ընդմիջուած են և շոգենաւերը բնաւ Իզմիրի նաւահանգիստը չեն մտներ։ Վաճառականները՝ Պ. Ռիչարտ Ուիթըլի նախագահութեամբ գումարում մը ունեցան և խորհրդակցեցան այն վնասին վրայ զոր քարանթինաները կը պատճառեն Իզմիրի ներածման ու արտածման վաճառականութեան։

—Իզմիրի մէջ առաջին անգամ բռնուած Հրեան քառասուն օր քարանթինա սպասած և բոլորովին աղէկցած ըլլալով արտօնուեցաւ քաղաք դառնալու։ Երկրորդ Հրէային ընտանիքը որոնք ցարդ քարանթինայի շղթայի տակ առնուած էին, արտօնուեցան քաղաքին հետ յարաբերութեան մտնելու։

—Կուսակալին նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը նկատելով որ վերջին դէպքէն ի վեր տասնըմէկ օր անցած և նոր դէպք չէ պատահած, որոշեց վերցնել նահանգին մէջ հաստատուած քարանթինաները։

Պ. ՀԻՒԿՕ ՄԱՐԻՆԻՋ, Անգլիոյ դեսպանատան երկրորդ Թարգմանը, ամսուան արձակուրդ ստացած ըլլալով Եալովայի ջերմուկները գնաց։

ԲԻԷՌ ԼՕԹԻ ծանօթ գրագէտը ուրբաթ առտու Պ. Կէֆիլի հետ Ֆրանսայէն մայրաքաղաքս եկաւ և, ինչպէս ծանուցինք, նոյն օրը ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան։ Բիէռ Լօթի՝ բուն անունը Պ. Ժիւլիէն Վիօ՝ Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ պաշտօնով Պարսկաստան կը ղրկուի։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ կամուրջին ծովի բաղնիքը ուղղակի Քաղաքապետութեան կողմէ պիտի մատակարարուի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ առեւտրական ընդհանուր գործառնութիւնը 1900 ի առաջին եռամսեին մէջ 8,660,908 փր. եղած է ներածութեան համար և 6,241,010՝ արտածութեան։ 1899ին 16,912,403 ու 11,989,746 փրանք էր և 1898ին ալ 15,767,155 և 14,015,292։

ՍՈՖԻԱՅԻ լրագիրները ցաւով կը ծանուցանեն թէ քանի մը Պուլկարներ Վիտինայի Այիտիմիթրի եկեղեցիին պատերուն վրայ անպարկեշտ կիներ ներկայացնող նկարներ շիներ են։

ՆԵՐՈՒՄ.—Եանիայի բանտը գտնուած քսան Ռումէններ կայս. ներման արժանացած ու ազատ արձակուած են։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Եգիպտոսի հիւպատոսական մարմինը դիմում կ'ընէ կառավարութեան, որպէս զի դրամական հատուցում մը ըլլայ Սուտանի մէջ վնասուած եւրոպացի վաճառականներուն։

—Սլաթին փաշա յուլիսի սկիզբները Սուտանէն Գահիրէ ժամանելով անմիջապէս Եւրոպա պիտի ուղեւորի։ Ձմեռը նորէն պիտի վերադառնայ՝ Քորտոֆանի մէջ ոսկիի հանքերու խուզարկութիւնները շարունակելու համար։

—Լորտ Քրոմըր՝ Աղեքսանդրիոյ Հելլէն հասարակութեան նախագահին յանձներ է Լանտաուն մարքիզուհիին և Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետին շնորհակալութեան գիրերը՝ այն գումարին համար զոր Աղեքսանդրիոյ Հելլէնները ղրկած էին ի նպաստ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին զոհերուն։

—Խտիվը հարիւր ոսկի նուիրեց Հնդկաստանի սովեալներուն համար կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովին

—Աղեքսանդրիոյ կառավարիչը արգիլած ըլլալով Պէտէվիներուն զէնք կրելը և քաղաքին վաճառատուններէն զէնք գնելը, զինավաճառները խնդրեցին կառավարիչէն ետ առնել այդ որոշումը որ իրենց մեծ վնաս պիտի պատճառէ։

—Սուտանէն առնուած տեղեկութիւններու նայելով Սոպաթի մէջ մայիսի առաջին օրերուն սկսեր է Նեղոսի ջուրերուն բարձրացումը։ Ջուրերը արգասաբեր կաւ մը կը պարունակեն։

—Բոռ-Սայիտի մէջ, քարանթինայի պատճառով աշխատութիւնները դադրած ըլլալով, 15,000 Եգիպտացիներ թշուառութեան մատնուած են։ Եգիպտական թերթերը կ'ըսեն թէ Հնդկաստանի սովեալներուն չափ ասոնք ալ օգնութեան կարօտ են։

ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍՏԻ վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ոսկեղջիւր մտնելու համար Պոլսոյ նաւահանգիստը գալիք մեծ առագաստանաւերը պէտք է անպատճառ նաւամիգ շոգենաւերէ առաջնորդուին, որպէս զի ո և է արկածի պատճառ չըլլուի։

ԿՐԷՏԷԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Ատանայի մէջ մինչև հիմա չորս հարիւրէ աւելի տուներ շինուած են՝ Կրէտէի իսլամ գաղթականներուն համար։ Գուշ Ատայի կողմերն ալ երկու հազար արտավար տեղ պիտի յատկացուի՝ նոյն գաղթականներուն յատուկ գիւղ մը կազմելու համար։

ՍԵՐՊԻՈՅ թագաւորը Թագովօ պատուանշանին մեծ ժապաւէնը նուիրած է Սէլանիկի կուսակալ Հասան Րէֆիգ փաշայի։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ կուսակալը, Մարտին գտնուած միջոցին, իմանալով որ Միտիաթ գաւառակին երկու ցեղերը, իրենց մէջ տիրող թշնամութեան պատճառով, իրարու նկատմամբ չարիքներ կը գործեն, հեռագրով հրահանգներ տուեր է տեղւոյն գայմագամին. առոր վրայ այդ ցեղին պատկանող այն անձերը որոնք հաւաքուած էին, ցրուեր են և խնդիրը կարգադրուեր է։ Կուսակալը նաև հրահանգ տուեր է որ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուին, ապագային այդ տեսակ դէպքեր չպատահելու համար։ Այդ երկու ցեղերուն պետերն ալ Մարտին կանչուեր են՝ պէտք եղած յորդորները ըլլալու նըպատակով։

ՄԱՏՐԻՏԻ օսմ. դեսպան Իզզէթ փաշա վերջերս Սպանիոյ խնամակալ Թագուհիին ներկայանալով իր յանձնարարգրերը մատուցեր է։ Ունկնդրութեան ներկայ գտնուեր է նաև Ալֆոնս ԺԳ. Թագաւորը։ Թագուհին գոհունակութիւն յայտնելով Վեհ. Սուլթանին բարեկամական ու համակրական զգացումներուն համար խնդրեր է Իզզէթ փաշայէն որ իր յարգանքները մատուցանէ Ն. Վեհափառութեան։

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին մասնաւոր նամակ մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին ծանուցեր է թէ թոռնորդի մը ունեցած է։

ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ.—Կայս. կառավարութիւնն ալ ընդունեց Պրիւքսէլի մէջ վերջերս գումարուած միջազգային համաժողովին որոշումները, որով սեղմումներու կ'ենթարկուի Ափրիկէի մէջ ոգելից ըմպելիքներու մուտքը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱԿԱՑՈՅՑԵՐԸ.—Քանի մը վաճառականներ և դեսպանատանց Թարգմաններ մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնարանը գացին և նոր սակացոյցերու գործադրութեան եղանակին վրայ տեսակցեցան մաքսային Խորհուրդին նախագահ Րիզա պէյի հետ։

—Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարը վերջերս Աթէնքի օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյի հետ խորհրդակցեր է նոր սակացոյցերու մասին։ Րիֆաթ պէյ յայտարարեր է որ օսմ. կառավարութիւնը պատրաստ է առեւտրական դաշնագիր ներու կնքման՝ դրացիական յարաբերութիւնները պաշտպանելու համար, բայց Յունաստան օսմ. արտադրութիւններուն համար ծանր մաքս սահմանած ըլլալով, կայս. կառավարութիւնն ալ փոխադարձաբար գործած է։

—Պէլկրատէն կը հեռագրեն թէ Սերպիոյ Նախարարապետը տեսակցութիւն մը ունեցեր է տեղւոյն օսմ. դեսպանատան գործակատարին հետ՝ մաքսային սակացոյցերու խնդրին համար։ Առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար ձեռնարկներ եղած են։

ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.—Իգտամ ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ Քարափի պաշտօնեաները մըքսանենգութիւն կ'ընեն, կարգ մը ապրանքներ իբրեւ Թրանսիթով ղրկուելիք ցոյց տալով և առանց մաքսի օտար շոգենաւեր փոխադրելով։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ սպառազինման համար Արմսթրոնկի զինագործարանն ալ ծրագիր մը ներկայացուցած է։

ՊԷՇԻՐԹԱՇԻ ոստիկանապետ Հաճի Հասան փաշա տկարէն հիւանդ է։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Ն. Վսեմութիւնը պիտի դարմանեն Տօքթ. Խրիստանճեան էֆ. և ուրիշ բժիշկներ։ Պալատական պաշտօնատարներ Հասան փաշայի ապարանքը երթալով որպիսութիւնը կը հարցնեն։

ԹՐԱՆՍԻԹԻ համար Կ. Պոլիս բերուած ապրանքները մաքսէ փախցուելով քաղաքին մէջ չմտցնելու համար, որոշուած է որ կամուրջին վրայ նաւահանգիստի պաշտօնեայ մը գտնուի և Թրանսիթի ապրանք փոխադրող մաւունաներուն ցոյց տայ կենալիք տեղերնին։

ՆԱՒՈՒՂԻՂ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը մերժեց՝ Վոսփորի մէջ նաւուղղութիւն ընելու համար խնդրուած մենաշնորհը։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՑՈՐԴՆԵՐԸ.—Կ. Պոլսոյ անգլիական ու գերմանական դեսպանատանց զինուորական կցորդները՝ գնդապետ Պ. Բրնսըրփ և հազարապետ Պ. Մորկէն, որոնք Ռումէլիի նահանգներուն մէջ պտոյտ մը կը կատարեն, անցեալներ Սէրէս ժամներ և այցելութիւն տուեր են Գոսովայի կուսակալին։ Գիշերը հացկերոյթ մը տրուեր է ի պատիւ այդ զինուորական կցորդներուն։ Հետեւեալ օրը ներկայ գտնուեր են զօրահանդէսի մը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը հրահանգ ուղղելով ամէն կողմ ծանոյց որ օտար երկիրներէ ապրանք փոխադրող մեծ ու փոքր նաւերէ օրիժինալ մանիֆէսթօ պահանջուի։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Այսօր մայիսի ամսաթոշակին վճարումը պիտի սկսի կառավարական բոլոր պաշտօնեաներուն։

ԲԵՐԱ ԲԷԼԼԷՍԻ մէջ գողցուած 500 ոսկին կը վերաբերի Անապոլու նաւագործարանին ներկայացուցիչ Պ. Ամատորիի։ Սպասաւոր Անաստաս որուն վրայ կասկածներ կան, կ'ուրանայ. իր սնտուկէն գտնուած 120 ոսկիին համար ալ կ'ըսէ թէ տասը տարուան իր աշխատութեան արդիւնքն է։

ՑԷՐԻՏԻԼԻ կողմ շաբաթ օրը, ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Քաէտի Լիօնէի պաշտօնեաներէն Պ. Շարլոյի տղան՝ Անթուան, ինը տարեկան, տանը չորրորդ յարկէն փողոց ինկաւ. մէկ ոտքը կոտրեցաւ և մարմնոյն զանազան մասերը վիրաւորուեցան։

ՔԵԱՂԸԹԽԱՆԷԻ մօտ Անաստաս անուն հովիւ մը սպաննուած գտնուեցաւ։ Այդ մարդը կ'աշխատէր Շիշլիի մօտ Իզզէթ Փաշա Ջիֆթլիկի կողմերը Գարակէօզ Խրիստօ անուն անձին փարախին մէջ։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է։

ԹԱՐԼԱ ԲԱՇԻԻ կողմը, առջի գիշերը, յոյն կին մը տանը երրորդ յարկի պատուհանէն վար իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. անմիջապէս հիւանդանոց տարին։ Կ'ըսուի թէ վարագոյրը գոց և պատուհանը բաց ըլլալով, կինը պատուհանը գոց կարծեր ու կրթներ, և այդպէս վար ինկեր է։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ։—Հարուստ կին մը որուն խլութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բըժշկուած էր Նիքօլսըն հաստատութեան արհեստական թէմբաններովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 փր. որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թէմբաններէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան հասցէին (Institut Congcott, Gunessbry, London W.)

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւացնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնացաւերի անձերու դիմել Տքթ. Պաոլի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, ևայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պաոլի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն տալիք պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչև իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ԱԶԴԱՅԻՆ

Կրօնական և Քաղաքական Ժողովներու դիւան-ատենապետները շաբաթ առտու տեսակցութիւն մը ունեցան Նշան-Թաշի, Բարձր Յարութիւն փաշայի տունը։ Այդ տեսակցութեան միջոցին զբաղեցան նաև Դատական նախարարութեան կողմէ վերջին անգամ Պատրիարքարան ղրկուած պաշտօնագրով։

—Կրօնական Ժողովը որ վաղը պիտի գումարուի, ի մէջ այլոց պիտի զբաղի նաև Դատական նախարարութեան կողմէ վերջին անգամ Պատրիարքարան ղրկուած պաշտօնագրով։

—Տիկին Սիրանոյշ, որ Պարիզի մէջ այս ձմեռ ալ՝ նախորդին պէս՝ հաճելի ընդունելութիւն մը գտած էր, իր բեմական խղճմիտ ու ճարտար գործունէութեամբը, և անկէ Նախիջեւան ուղեւորած, ուր այնքան խանդավառում տուաւ բերին իր ներկայացումները, մայրաքաղաքս վերադարձած է։ Բայց տաղանդաւոր արուեստագիտուհին իր ամառնային արձակուրդը ամբողջովին չպիտի կրնայ նուիրել հանգիստի և կազդուրումի, վասն զի կը լսենք թէ մտադիր է քանի մը շաբաթէն Բարիզ ուղեւորիլ Արուեստահանդէսը այցելելու համար, ուր ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարէ թատերական արուեստին վերաբերմամբ։

—Արաբկիրի մեր թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ մեզ.—«Մայիս 10ին Արաբկիրու առաջնորդ Մուշեղ վարդապետ Ակն գնաց, Պատրիարքարանէ եղած յանձնարարութեան մը համաձայն բանակցելու Ակնայ Խառն Ժողովին հետ, նոյն քաղաքի անտուն աղքատներու բնակութեան խնդրոյն առթիւ։ Կ'իմանանք թէ Ակնայ Խառն Ժողովին, առաջն. Տեղապահին ու Արաբկիրու առաջնորդ Մուշեղ վարդապետին կողմէ ստորագրուած տեղեկագիր մը դեռ 60 տուներու շինութիւնը անհրաժեշտ դատած է։ Այդ շինուելիք տուներուն 500 ոսկին պիտի հայթայթուի Ակնայ եկեղեցւոյ ինչ ինչ գոյքերու վաճառումով, իսկ մնացեալ 250 ոսկիի մօտ գումարը խնդրուած է Պատրիարքարանէ։

—«Մայիս 5-6ին Արաբկիրու Թիմին վերաբերող ու Աղընի նահիյէի գիւղերը հաւկիթի մեծութեամբ կարկուտ տեղացեր է, ու երբեմն երբեմն սառ կտորներ ինկած են կարկուտին հետ, որ շատ մը գիւղերու վնաս պատճառած է 10 առ 100 փճացնելով դաշտերու և պարտէզներու տունկերը. իսկ Էյնէյիկ հայ և Ղաբախունար և Խուլմին Թուրք գիւղերը 80 առ 100 վնասուեցան բոլորովին։

«Այս դժբախտութիւնները լսելով Մուշեղ վարդապետ, Ակնէն ուղղակի Էյնէյիկ գիւղը գնաց, մօտէն քննելու համար եղած վնասները։

—«Մայիսի 19ին Մուշեղ վարդապետ Արաբկիր դարձաւ։

—«Կը լսենք թէ, Մուշեղ վարդապետ գրած է հովուական թուղթ մը, ուղղուած Արաբկիրու վիճակի եկեղեցիներուն ու ժողովուրդին, «Բաւական է, Տէ՛ր», որ քու աջէդ շնորհք գտայ» բնաբանով։ Սոյն թուղթը պիտի հրատարակուի մասնաւոր տետրակով մը, և անկէ գոյացած շահը պիտի յատկանայ Արաբկիրու Ազգ. Որբանոցին, որուն ծախքերն ալ պիտի հրատարակուի։ Հովուական թուղթը թէպէտ Արաբկիրու ժողովուրդին ուղղուած, սակայն պիտի կրնայ օգտակար ըլլալ նաև ամէնուն, Այդ թուղթը ունի համառօտ նամակ մը Արաբկիրցիներուն ուղղուած, և փոքր յառաջաբանէ մը վերջ կը խօսի անհատներու պարտքերուն և իրաւունքին, ընտանիքներուն, երիտասարդութեան, դպրոցի, եկեղեցիի, քահանաներու, հաւատքի, կիրակիի ևայլն։

—«Արաբկիրու Որբանոցին մէջ մայիսի սկիզբէն ընդունուեր են 12 որբեր, Գահիրէի ազգայիններուն ծախքով, ինչպէս նաև 5 որբեր մասնաւորներու պաշտպանութեամբ. հետեւաբար նոյն Որբանոցի որբերուն թիւը բարձրացած է 61ի։»

—Գործէլի Թաղական խորհուրդին և հոգաբարձութեան միջև ծագած անհամաձայնութեան վերջ մը տալու նպատակաւ Ս. Պատրիարք Հօր անձնական քարտուղար Ներսէս Վարդապետ Դանիէլեան թէեւ Գործէլ ղրկուած էր, սակայն չէր յաջողած վերջնական կարգադրութիւն մը ընել։ Այս կիրակի Մելիքեան էֆէնտի գացեր է Գործէլ տեղւոյն ազգայիններուն առարկութիւնները հասկընալու։ Մելիքեան էֆ. քննութենէ ետքը սա համոզման յանգեր է թէ անպատճառ պէտք է լուծել Թաղ. Խորհուրդը և նոր ընտրութեան ձեռնարկել։

—Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, ուր կիրակի օրերը սովորաբար հազիւ 4 5 հոգի կը գտնուէին, երէկ խուռն բազմութեամբ լեցուած էր։ Թաղեցիներուն խնդրանաց համաձայն Մայր Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը ներկայ էր արարողութեան։ Եկեղեցին աւարտումէն վերջը պատուաւոր Թաղեցիներէն Մաթթէոս էֆ. Դիմոնեանց իր բնակարանին մէջ փառաւոր սեղան մը տուաւ ի պատիւ Դպրաց Դասուն։ Գովելի է Պ. Պ. դպիրներուն այս եռանդը, որով ցոյց տալ ուզեցին թէ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին միայն հինգշաբթի օրերուն համար շինուած չէ, և թէ կիրակի օրերն ալ կարելի է հանդիսաւոր արարողութիւններ կատարել հոն։

Տնտեսական Խորհուրդը ժամանակէ մը ի վեր երկու անդամով պակսած էր։ Խորհուրդը այս անգամ Արեւեան Թագւոր էֆ. ն անդամ առաջարկեր է Ս. Պատրիարք Հօր և վաւերացումը խնդրեր է, Սակայն Ն. Սրբազնութիւնը Խորհուրդին ամբողջական կազմակերպութիւնը սովորական և կարեւոր համարելով, յանձնարարեր է ամբողջ անդամներուն թիւը լրացնելու համար ընտրելեաց ցանկ պատրաստել։

—Վանայ Կտուց անապատի միաբանները երկու կուսակցութեան բաժնուած մէկ մասը Աղազատեան Ստեփան վարդապետը և միւս մասը Բագրեւանդեան Սահակ վարդապետը վանահայր կ'ուզեն իրենց. այս պատճառաւ միաբաններէ ոմանք հոգեւոր հովիւ Տ. Ներսէս Սրբազանի հետ տեսակցելու համար վերջերս քաղաք գացեր են, ուր կը գտնուի նաև Աղթամարի կաթողիկոսական տեղապահ Արսէն վարդապետ, թեմական խնդիրներու մասին Ներսէս Սրբազանի հետ խորհրդակցելու համար։

—Իզմիրէ հասած տեղեկութիւններէ կը հասկցուի որ, միմիայն Իզմիր քաղաքին և Գորտէլիօ ու Գարաթաշ գիւղերու ամբողջ հայ բնակչաց թիւը 1200 տուն է, որոնք 596 մանչ ու 413 աղջիկ ուսանողներ ունին ազգ. վարժարաններու մէջ ուր 32 ուսուցիչներ և 26 ուսուցչուհիներ կը դասախօսեն, և ասոնց համար ծախք կ'ըլլայ ամսական 23,000 ղրշ. այս թիւին մէջ կը գտնուին անշուշտ Ներսէսեան և Հոգատար Ընկերութեանց 81 որբերը, որոնց համար 6600 ղրշ. ծախք նշանակուած է։ Ասոնցմէ զատ 109 մանչեր և 148 աղջիկներ ալ զանազան օտար վարժարաններ կը յաճախեն, որոնցմով ամբողջ հայ ուսանողներու թիւը 1154ի կը յանգի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազգ. Հիւանդանոցիս Տիկնանց պատուարժան Յանձնակալութիւնը իր տրամադրութեան տակ գտնուած անցեալ 1899 տարւոյ նուագահանդէսի 625.52 օսմ ոսկւոյ զուտ հասոյթին մինչ տարւոյս մայիս 31 մատակարարութեան հաշուեցոյցը ներկայացուցած ըլլալով, Հոգաբարձութիւնս կը փութայ հրատարակութեան տալ և այս առթիւ խորին շնորհակալութիւն յայտնել առ ազնուափայլ անդամուհիս պատուարժան Յանձնակալութեան, որոնք իրենց անխոնջ ջանիւք աջակցելով Հոգաբարձութեանս, օգտակար կը հանդիսանան հաստատութեանս։

Հաշուեցոյց

Մուտք.—1899 տարւոյ նուագահանդէսի զուտ հասոյթը 625 ոսկի 52 ղրուշ, մինչեւ դեկտ. 31 գանձուած տոկոս 12.29.50։ Գումար 637.81.50։

Ելք.—Զանազան թուականներով Հոգաբարձութեանս վճարեալ 158 ոսկի, գնեալ կերպաս, թաշկինակ, գուլպա ևայլն 334.14.15, հանդերձեղինաց կարողչէք 39.65, զանազան ծախք 1.99.50, պատրաստ դրամ 104.02.85։ Գումար 637.81.50։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ — Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ՏՕՔԹԷՕՐ ՊՐՈՒՔՆԸՐ
ՍԱՆԱՐՈՑԺ

Աչքերու ամէնէն ծանր բորբոքումները կը բժշկէ Ներարկումներով (injections hypodermatique) ամէնէն նոր ընդունուած դրութեամբ և կատարեալ յաջողութեամբ։

Բժշկական խորհրդակցութիւն ամէն առաւօտ ժամը 9էն (ը. ե.) մինչեւ կէսօր, իր աշխատանոցին մէջ, Բերա Ասմալը Մէսճիտ փողոց Թ. 44։ Փողոցին մուտքը ճիշդ մօտ է ռուսական դեսպանատան։

596 10—30

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 17 յունիս.—Պ. Մաք Քինլի հեռագրեց Մանիլա Մաք Արթուր զօրավարին՝ զինուորներ պատրաստել Չին ղրկելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Շինկ իշխանը, նախկին նախագահ Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին փախաւ։ Փոխարքաները հրաման տուին՝ տրամադրելի բոլոր զինուորները Բէքին ղրկելու համար։

—Չինացիները կը յայտարարեն թէ ուրբաթ օրը Բէքինի մէջ քանի մը օտարականներ պիտի սպաննեն։ Մանրամասնութիւն չկայ։

ԲԱՐԻԶ.—Բէքինի վրայ գալող միջազգային զինուորները կը սպասեն ցամաք ելլելիք ռուսական զօրախումբին։ Ընդհանուր կարծիքի մը նայելով, տէրութեանց համաձայնութիւնը պիտի լուծէ կացութիւնը որ բոլորովին անտանելի դարձած է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.—Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրեն թէ Սըր Կորտոն Սբրիկ վաղը պիտի աւարտէ նոր դահլիճին կազմութիւնը։

—Զրոյց կայ թէ Պ. Չէմպըլէն գաղթային նախարարութենէ հրաժարելով, պատերազմական նախարարութիւնը պիտի ստանձնէ։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը Ճէրսիի մէջ Ֆրանսական թերթերուն վաճառումը արգիլեց։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Բէլլու զօրավարին դահլիճը եթէ իյնայ, Թագաւորը նախկին նախարարապետ Պ. Քրիսբիի պիտի յանձնէ նոր դահլիճին կազմութիւնը։

—Ֆլորէնցայի մէջ Տանթէի հարիւրամեակին առթիւ տրուած հանդէսները շատ փայլուն եղան։ Մեծ բազմութիւն կար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ
ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	38 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	25	—
Ամէնէն վար գին	»	24	37
Ռումէլի երկթ. զոց.	Ֆր.	113	12 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	113	50
Ամէնէն վար գին	»	112	37

ԲԱՑՈՒՄ 5 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Բ. Կ.	24	39
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	113	25
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քաէտի ժէնէրալ Օթոմ.		3	34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	47 ½
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	60
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		81	25

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	12 ½
» » » չէք	»	109	25
Բարիզ » »	Ֆր.	23	01 ¼
» » » չէք	»	22	93
Պէրլին անտոլիս չէք	Մարք	18	59
ի Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	05

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 փրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	110	06
Բոլ էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	06
Մէթալիք	»	96	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	[illegible]	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ
ԼՈՆՏՈՆ, 16 Յունիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	101	69
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.	22	81
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. զոց.	22	81
Օսմանեան Պանքա	12	50
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	40	—
» Մօնօբօլ	45	50
Պուլկարական 1888	83	83
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ	—	—
Տօմինիալ	101	25
Թրանսվալ	3	25
Այտըն երկաթուղի	69	50
Փոխառութիւն	25	350

ԲԱՐԻԶ, 16 Յունիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	47
» » 3½ %		102	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	25
) զոց.	»	23	20
» » » Բ.		—	—
« « « Գ.	»	26	59
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	561	—
Օսմանիէ	»	425	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	115	—
Օսմ. մաքսատուն	»	515	—
Օսմ. Ռէժի	»	314	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		481	—
Քաէտի Լիոնէ		1050	—
Իտալական Ռանթ	»	95	05
Սպանիական արտաքին	»	72	42
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	81	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	140
[illegible]	»	03	—

ՊՐՈՒՔՍԷԼ, 16 Յունիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		22	90
Ռումէլիի երկաթուղի		113	—

ՊԷՐԼԻՆ, 16 Յունիս

Ռուպլը	»	216	35
Ռումէլիի երկաթուղի	»	113	25
Անատ. երկթ. պարտամուրհ.	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	270

ՎԻԷՆՆԱ, 16 Յունիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	243	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110	50
[illegible]	»	191	—

ՄԻ՛ ԿԱՐԴԱՔ!!!

Ձմեռուան յատուկ բանջարեղինաց տեսակներուն հունտերը ցանելու ժամանակը հասած ըլլալով՝ սոյն բանջարեղինաց տեսակներէն հարուստ հաւաքածոյի մը հունտերը Եւրոպայէն բերել տալով խիստ դիւրամատչելի գիներով կը ծախուին Կ. Պոլիս, Պաղչէ Քաբու, Պրինձիլէր Չէլէպի վաճառատունը։

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին նաեւ ամէն տեսակ ծաղկութեանց համար արհեստական աղբ և վարդատունկերու և մեխակներուն համար մասնաւոր արհեստական աղբեր, քիլօն չորս ղրուշի։ 603

ՏՕՔԹ. ՆԻՒԼՎԱՊ ԱԼԻ
ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՑԻ ԱԿՆԱԲՈՅԺ

Հնդկաստանցի նշանաւոր ակնաբոյժ Նիւլվապ Ալի խան, որ երկար ատենէ ի վեր ակնաբուժութեան արհեստը կատարեալ ճարտարութեամբ ի գործ դրած է օտար երկիրներու և մանաւանդ կայսերական նահանգներու մէջ, և ամէն տեսակ հինցած և նոր աչքի հիւանդութիւնները դարմանած է կատարեալ յաջողութեամբ, այս անգամ Հնդկաստանէն վերադարձած ըլլալով Բերա, Թէքէ Ճատտէսի 63ը թիւ տանը մէջ հաստատուած է։ Ամէն առտու ժամը երկուքէն մինչեւ ինը հիւանդներ կ'ընդունի, Նմանապէս Չորեքշաբթի և Շաբաթ օրերը երկուքէն մինչեւ ինը ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։ 580 30—30

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852 ին

Կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա Լանքաշայր Էնիւիրընս Պիլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթըր։
Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականական ապրանք, ևն, ևն, ամենանպաստաւոր պայմաններով, ո և է կերպով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ
Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեամբ։
Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան Ղալաթիա
101—104

ՍԳՈՏԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուել, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Մ. Մ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԵՂ ՄԸ

Կազդուրող, զօրացնող և արիւն մաքրող դեղերուն ամէնէն ազդեցիկը, զօրաւորն ու անուշահամը ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ է որ խիստ դիւրաւ կը խմուի։ Ձկնիւղը, Քինքինան և ուրիշ խոտախառն դեղերը շատ աննշան կը մնան ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻԻՆ քով, որուն նկատմամբ բժիշկներու հազարաւոր նամակներէն հետեւեալները կարդացէք.

Սիրելի Պ. Նուրի, Հավռ, 23 Յուն. 1899
Ձեր գինիին նկատմամբ արդէն յայտնած նպաստաւոր գաղափարներս անգամ մը եւս կը կրկնեմ. երբեք այս աստիճան կատարեալ և ազդու դեղ մը չէր հասած ձեռքս, տղայոց յատուկ հիւանդութեանց պարագաներուն՝ երբ հարկ ըլլայ ձկան իւղ գործածել, անոր տեղ ապահովապէս պէտք է տալ ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ, որուն ազդեցութիւնը կրկնապատիկ է ամէն տեսակէտով։ Ձեր գինիին ուրիշ մէկ առաւելութիւնն ալ այս է որ, տղայք մեծ ախորժակով կը խմեն զայն և դիւրութեամբ կը մարսեն։ ՏՕՔԹ. ԺԻՊԿՌ

Բարիզ, 15 Նոյեմբ. 1898
Պ. Նուրի։ Շատ անգամներ փորձած էի Ձեր գինին, տկարակազմ, անարիւն ու տժգոյն հիւանդներու և շնչառական գործարաններէ նեղուողներու վրայ և անոր շնորհիւ մեծամեծ յաջողութիւններ ձեռք բերած։ Այս անգամ տուի զայն դեռատի աղջկան մը որ թոքերուն տակ գեղձեր (պէզ) ունէր եւ որոյ վրայ խոյլի (սրաճա) սկզբնաւորութիւն մը կը նշմարէի. ուրախ եմ յայտնել որ, չորս ամիս ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻ գործածելով հիմա բոլորովին առողջացած է աղջիկն, որուն նշանտուքը կատարեցին երէկ։ ՏՕՔԹ. ՌԱՎԻՈՆ

Լրացնելու համար մեր պարտականութիւնը կը կրկնենք որ մի միայն եւ մի միայն ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻ առնէք առանց խաբուելու կեղծերէն կամ նմանութիւններէն, զորս շահամոլներ պիտի ջանան տալ ձեզ իբրեւ Նուրիի գինիին չափ ազդեցիկ դեղ, մի հաւատաք ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻՆ է միայն առողջարարը։ ՏՕՔԹ. ՏԷԼՄԻ

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 80 1—12

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորեն.—Վերջացող շաբթուան մէջ հասաւ 71,500 քիլէ կակուղ ցորեն որուն 30,000ը Կիրքա, 18,000ը Զաղրա, 14,000ը Բզխմա, 4000 Անատոլու խառն 5500 ալ ճերմակ տեսակէն։ Գիներն են, լիպրայէն վար 7-7 1/4, 7, 7-7 1/4, 7 3/4-8, 9 1/4-9 3/4։ Կարծր ցորենէն այս շաբթու հասաւ 4000 քիլէ և ծախուեցաւ օխան 37-38 փարա։ Հաճար.—Վաճառում չի կայ պատրաստ ապրանք չըլլալուն համար։ Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւնները կը պակսին։ Եգիպտացորեն.—Հրապարակը հանդարտ է, ծախուեցաւ 200,000 օխայ Սև ծովի տեսակէն արտածման համար օխան 19 1/2—19 3/4 փարայի։ Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւններ եղան օխան 33-37 փարա։ Գարի.—Ծախուեցաւ 6000 քիլէ Մերսինի տեսակէն քիլէն 19 1/4—10 3/4 և 6000 քիլէ Օտեսայի տեսակէն, քիլէն 11 1/2—11 3/4 ղրշ.ի, և 120,000 օխա Անատոլուէն, օխան 25—25 1/2 փարա։ Իզմիրի մէջ հրապարակը հանդարտ է։ Տեղական բերքը 10-11 1/2։ Վարսակ. Վաճառում չկայ։ Թռչնակեր.— Վաճառում չկայ. գին 36-37։ Սուսամ.—Ծախուեցաւ 200,000 օխա Եւրոպայի համար, օխան 98-100 փարա, պակասութենէն. գին 97-102։ Զմիւռնիոյ մէջ կը ծախուի տեղականը 99-102 ղրշ.ի։ Լուբիա.—Ծախուեցաւ 300 պարկ Սև Ծովի տեսակէն, պարկը 87—88 ղրշ.ի։ Անիսոն.—Վաճառում չկայ։ Կը ծախուի 7-7 1/2 Քիօ, 3 1/2 Ռումէլի։

ԱԼԻՒՐ.—2700 պարկ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 93 98, առաջին տեսակը, Մարսիլիա 6000 պարկ 61-74, Վառնա 700 պարկ, պարկը 77-78 (մէրան 100 ղրուշէն)։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաքար.—Թրիէսթէէն հասաւ 2400 պարկ. 200 պարկ ալ փոշի տեսակէն։ Ծախուեցան 2400 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդինարը 83-84 ղրշ.ի, ռուսական պարկը՝ 78 ղրշ.ի։ Խահուէ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։ Կը ծախուի ընտիր տեսակը 6.70, միջակը 6.60 ղրուշի։ Բրինձ.—Շաբթուան մէջ հասան 1300 պարկ ռանկուն պարկը 115 ղրշ.ի։ 350 պարկ ալ րիզոն պարկը 41-42 Ֆրանքի և եգիպտական, պարկը 75—80 ղրշ.ի։ Մոմ.—Ժամանում և վաճառում 1500 սնտուկ պեյժ. և 600 սնտուկ Ֆուանիէ։ Կը ծախուի սնտուկը 61 ղրշ.ի։ Քարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 26 ղրշ.էն։

ԱԼՔՈՀ.—Շաբթուանս մէջ հասան և ծախուեցան 20 տակառ Ուլատոփքա 36-37 1/2 օխան մէկ օսմ. ոսկիի, 38 տակառ Թէրէքինսքօ 38-38 1/2 օխան մէկ օսմ. ոսկիի և 22 տակառ Սօթէնսքի 38-38 1/2 40-41 օխան մէկ օսմ. ոսկիի, և Թրոսքիանէց 39-40 օխան մէկ օսմ. ոսկիի։

ԱՐՏԱՄՈՒՆԵԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիկ.—Ծախուեցաւ 300 հակ օխան 22 ղշ.ի։ Բուրդ.—Վաճառում չկայ, կը ծախուի գզբամա Անատոլուի տեսակը 4 1/4-4 ոսկէս Ռումէլի և շրջակայքէն 5-5 1/2 ղրշ։ Մետաքս.—Հրապարակը հանդարտ է. Իզմիրի մէջ խոզակին արտադրութիւնը կը սպասուի 100,000 օխա խոզակի նոր բերքէն։ Լիոնի մէջ Պրուսայի խոզակը կ'արժէ 43 1/2-51։ Կապերտ.— Ժամանումը կը շարունակուի 6000 լիրայի Գարապաղի, Շիրվանի, Խազախի և ուրիշ կողմերէ։ Աֆիոն.—Շաբթուան մէջ վաճառում չկայ։ Իզմիրի մէջ հրապարակը ինկած է։ Դեղին մեղրամոմ.— Վաճառում անկարևոր։ Ճեհրի.—Վաճառում չկայ։ Քայսէրիի տեսակին օխան կարժէ 2 1/2-2 3/4 ղրուշ. Ենկիւրիւնը 2 ղրշ. և Զիլէ, Թօքատ, Զօրումի տեսակներուն օխան 65-70 փարա։ Գխսոր.— Վաճառում չկայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 10-11 ղրշ. կ'արժէ, ճերմակինը 8-8 1/2։ Ընկոյզ.—Ծախուեցաւ 15 պարկ Պրուսայէն օխան 42 փարա կարժէ։ Կաղին.—Վաճառում չի կայ։ Կենդինարը 170-180 ղրուշ։ Հունձքը կը խոստանայ ընտիր տեսակ ըլլալ։ Պտուղ.— Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։ Սալեպ.—Վաճառում չկայ։ Ընտիր տեսակը կ'արժէ 17-18, միջակը 15-16 ղրուշի։

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պաշտօնեայ տեղեկութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց Թիւ 13։

ՎԵՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պաճճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ Խանի քով, թիւ 1.
Չիֆտէ Սէլէբ մաղազասը

Ֆերոյիչեայ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շըրինգա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոզգոբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՉ
ԲԵԼԴԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ
ՔԱՓՍՈՒԼՆԵՐԸ
QUININE de PELLETIER

Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յօդացաւի, [illegible] Մեծապէս օգտակար [illegible]

10 20 և 100նոց տուփեր։
Իւրաքանչիւր տուփ կը կրէ անունը սև տառով . . . .
Կեդրոնական Պարիզ. Վիվիէն փողոց. 8
• և գլխաւոր դեղարաններ A.

ԻՆՉ ԿԵՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսու ըլլան, մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք չը գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, քանի որ մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղաքն ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակաւոր բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ, նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անունով, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը չօքօլայի պէս խիստ քաղցրահամ է և միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կրկին անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սընանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառնան, շուտով ոտքի կ'ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով մեծցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճան ույժ, սնունդ և կորով կու տայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։

26—26

Լ'ՈՒՐՊԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն Ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիյէ փողոց Թիւ 8 և 10
—o—
Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գուէտր Լիոնէ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տը Լ'Իթալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջ վին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 225 ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի 5,503,000,000 փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներուն վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձնման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պարուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու այս տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճարերով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և [illegible] տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ձ. ՍԻՒ. ՀԱՐԹՄՆ ԵՒ ԸՆԿ
Բենիչ-Պատուիրակ
Ա. ՔՈՒՀԵՆԵԱՆ
182
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
[illegible]
[illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 27,000,000
Պահեստի դրամ	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	70,339,912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ նաւ մթերանոցներ, բնակութիւններ և ատոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագինով։

514 Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պաղչէ—Գաբու, Ընանիտորս խան. 20 21 22

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1852
Տ.ր Ս. ԹԱՀԹԱՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
[illegible]

[illegible]

Մաքրերը.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «խրօֆօսֆիթ մը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս ՀԱՄՄԻՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէփփօ	3607	[illegible]	2906	[illegible]	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	[illegible]	895	[illegible]	775	Մարզէլլօ	3709	[illegible]	1785
Արիօսթօ	3377	[illegible]	4811	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	[illegible]	987	[illegible]	3720	Միլօ	1057	[illegible]	1200
Պորոտինօ	1264	[illegible]	2333	[illegible]	2000	[illegible]	1785	[illegible]	1328
Պրաւօ	1076	[illegible]	1717	[illegible]	593	[illegible]	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2854	Նէրօ	1083	[illegible]	3837
[illegible]	4427	[illegible]	2464	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1470
[illegible]	1671	[illegible]	1520	[illegible]	1080	[illegible]	4056	[illegible]	487
[illegible]	1537	[illegible]	1481	[illegible]	1053	[illegible]	1535	[illegible]	2632
[illegible]	1344	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1657	[illegible]	1914
Դագօ	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	540	[illegible]	1289
[illegible]	3729	[illegible]	849	[illegible]	1068	[illegible]	2299	[illegible]	2396
[illegible]	1834	[illegible]	4538	[illegible]	2372	[illegible]	1532	Զէնօ	1850
[illegible]	3097	[illegible]	1037	[illegible]	1648	[illegible]	1313	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4235	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		

Հօրացիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրոֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղղեւորած է։

Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 9ին և 24ին հոս կը սպասուի։

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 20ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՁՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան. Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիքթօրիան	10500	[illegible]
Արմէնիան	10500	[illegible]
Քէսթրիան	10500	[illegible]
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան
Գօլոմպիան	8000	Աթէնեան
Ճօրճիան	8000	Անտալուզեան
Պօսթընիան	8000	[illegible]
[illegible]	8000	[illegible]
[illegible]	8000	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3500	

[illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ.
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 հին տեղը մաքսատան

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կշ. 6/19 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 7 20 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (փոխադրութ-լով Աղեքսանդրիա, Բօրթ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 8 21 Օտէսա ժամը 6ին միջօրէէն առաջ
Եշ. 8 21 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրդու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բա Թումի ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր 9/22 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Յունիս 19ին Անատոլի, Մարսիլիայէն,
» 25ին Մինկրէլի, Անատոլուի եզերքէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յունիս 20ին Անատոլի, Սամսոն, Տրապիզոն Պաթում և Նովորոսիսք։
» 26ին Մինկրէլի, Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 Ֆրանք. 2.կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեան համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՉ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(31)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Բ.

ԿՆՈՍՏԻԿԵԱՆՑ ԼՈՒՍԱՓԱՅԼ ԽԱՉԸ

8

«Բայց ի՞նչ է այդ անէծքի խնդիրը, Հէնրի. իրաւ որ շատ տխրանած էիր։

—Էհ, Ուինի, ըսի, քիչ մը, շատ քիչ տկար եմ։ Յուղարկաւորութենէն յետոյ բերանս բան մը չկրցայ դնել. բայց հիմա կ'անցնի։ Եկուր ետ դառնանք, նստինք աւազին վրայ ու քիչ մ'ալ խօսակցինք։

Ու գացինք նստանք. սիրտս կամաց կամաց կը հանդարտէր։

—Ըսէ տեսնեմ, Ուինի, ի՞նչի վրայ կը խօսէինք։ Սուտակներու և ադամանդներու վրայ կարծեմ, այնպէս չէ՞։ Է՛ ըսիր թէ հայրդ սուտակներու վրայ կը խօսէր երբ պատուիրեց քեզ դուրս ելլել այս գիշեր պտոյտի համար։ Ի՞նչ կ'ըսէր այդ մասին, Ուինի։ Բայց եկուր, նախ գլուխդ այս տեղ դիր, և յետոյ խօսէ, այստեղ կուրծքիս վրայ Ուինի, ինչպէս կ'ընէիր սովորաբար Կրէյլինկէմի անտառին մէջ, և այս միեւնոյն ծովեզրին վրայ։

Յայտնի էր որ իմ եռանդալից ընթացքս և ձայնիս մէջ զսպուած բուռն զգացումը վանեց իր մտքէն իր բոլոր իմաստուն տեսութիւնները հարստութեան փորձութեանց հանդէպ, և բոլոր իր խելացի որոշումները յետաձգուած նշանախօսութեան մասին, վասն զի եկաւ քովս նստաւ, գլուխը հանգչեցնելով սրտիս վրայ։

—Այո, ճիշդ այդպէս, ըսի. վասն զի ես ալ հետաքրքիր եմ գոհարեղէններու մասին և բաւական ալ կը ճանչնամ զանոնք։

—Հայրս, յարեց Ուինիֆրէտ, պիտի ունենայ ադամանդներ և սուտակներ զորս այս գիշեր իրեն պիտի տայ իր բարեկամներէն մին, նաւաստի մը, որ Հնդկաստանէն եկած է. և ես վաղը Լոնտոն պիտի երթամ անոնցմէ մէկ քանին ծախելու. վասնզի դուն գիտես, սիրելիս, թէ շատ աղքատ ենք։ Ասոր համար որոշած եմ Դարնարվօն վերադառնալ ու տեսնել թէ կրնա՞մ իբր դաստիարակուհի պաշտօն մը ձեռք ձգել։ Օրիորդ Տօլեմըլի յանձնարարութիւնը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ ինձ։ Աղքատութիւնը կը տրտմեցնէ հայրս ուրիշ ամէն մարդոցմէ աւելի, և սուտակներ, ադամանդներ և այլն մեզի օգուտ մը չեն ունենար, գիտես արդէն։»

Չկրցայ իրեն պատասխան տալ։

—Հօրս բարեկամին կողմէ նոր օրինակ ընծայ մը կը թուի այս, շարունակեց մտախոհ. բայց շատ լաւ ընծայ մ'է։ Եւ սակայն, Հէնրի դուն դեռ շատ անհանգիստ ես. սրտիդ բաբախումը կը լսեմ մեքենայի մը ձայնին պէս։

—Սիրոյ բաբախիւններ են անոնք, Ուինիֆրէտին համար, պատասխանեցի բանաստեղծական ծիծաղով մը, սիրոյ բաբախումներ իմ Ուինիիս համար։

—Բայց անշուշտ, ըսաւ. պէտք է գիտնաս թէ բոլորովին գաղտնիք մըն է թանկագին քարերու խնդիրը։ Հայրս պատուիրեց մէկուն չըսել. որովհետև կրնայ ըլլալ որ անպիտան մարդիկ փորձուին և խըճիթը կողոպտեն, կամ Լոնտոն գացած ատենս յանկարծակիի բերեն զիս։ Բայց հարկաւ կրնամ քեզի ըսել, անիկա երբեք չխորհեցաւ քեզի։

—Ոչ, Ուինի, երբեք չխորհեցաւ ինծի։ Շատ կը սիրես զինքը, շատ կը սիրես քու հայրդ, այնպէս չէ՞։

—Ոհ, այո, ըսաւ, քենէ զատ ամէն մարդէ աւելի կը սիրեմ զանի։

—Ուրեմն շատ բարի է ան քեզ նկատմամբ, Ուինի։

—Այո որքան որ կրնայ ըլլալ... Նկատելով որ...

—Նկատելով ի՞նչ, Ուինի։

—Նկատելով որ յաճախ... անհանգիստ է, ինչպէս գիտես։

—Ուինի, ըսի, նայելով իր անմեղ աչքերուն մէջ, որո՞ւն աւելի նման համարուած ես, հօ՞րդ թէ մօրդ։

—Մայրս չճանչցայ երբեք, բայց կ'ըսեն թէ մասամբ մօրս կը նմանիմ. ինչո՞ւ կը հարցնես.

—Հարցուցի այնպէս։ Կը սիրե՞ս զիս, Ուինի։

—Ի՞նչ զարմանալի հարցում։

—Ու պիտի ընե՞ս ինչ որ շատ թախանձանօք խնդրեմ քենէ, Ուինի։

—«Անտարակոյս» ըսաւ Ուինիֆրէտ. բանի ծիծաղով մը։

—Լա՛ւ ուրեմն, Ուինիֆրէտ։ Քեզի ըսի թէ հետաքրքիր կ'ըլլայի թանկագին քարերու մասին, և թէ բաւական կը ճանչնամ զանոնք։ Կան մէկ քանի քարեր, որոնց նկատմամբ բուռն հակակրութիւն ունիմ. ատոնց գլխաւորներն են ադամանդն ու սուտակը։ Հիմա կ'ուզեմ որ խոստանաս թէ ադամանդ, սուտակ և զմրուխտ երբեք չպիտի դպչին այս մատներուն, այս սիրելի մատներուն, Ուինի, որոնք իմս են ալ այսուհետեւ»։ և փայլուն եղունգները շրթունքներուս տարի։ «Ատոնք իմս են հիմա, ամէնքն ալ»։

—Ամէնքն ալ, յարեց Ուինիֆրէտ, բայց խռոված կը թուէր։

Կերպարանքէս կը հասկնար սակայն թէ այս կամ այն պատճառով շատ բորբոքած էի։ Խոստումը տուաւ ինծի։ Ու գիտցայ գոնէ թէ այն մատները երբեք չպիտի պղծուէին, ինչ որ ալ ըլլար։ Գալով կողոպուտին Լոնտոն տարուելուն, գիտէի ընելիքս զայն ալ արգիլելու համար։

Բայց ի՞նչ ընթացք բռնելու էի հիմա։ Ճիշդ միեւնոյն պահուն Ուինիֆրէտի հայրը գուցէ բռնաբարած էր հօրս գերեզմանը. ուրիշ բան է որ ոճիրը արգիլուած ըլլար ո և է կերպով։ Մէկ յոյս մը միայն կար. գիտէի թէ այդ գինեմոլ անգգամը որուն աղջիկը իմ աշխարհս էր, ամէն բանի մէջ ժամանակ շահող մըն էր. և եթէ տակաւին իր ոճիրը գործած չէր, կրնայի բաւական դիւրաւ արգիլել զայն։ Առաջին գործս էր եկեղեցի փութալ ու գերեզմանատան վրայ հսկել. Բայց ասիկա ընելու համար ժամ առաջ պէտք էր զատուէի Ուինիֆրէտէն։ Արդ, Ուինիֆրէտին ամէնէն ուղիղ ճամբան դէպ ի խըճիթ՝ ճիշդ այն միեւնոյն ճամբան էր, որուն պիտի հետեւէի ես եկեղեցի երթալու համար, Ֆլինթի հրուանդանին եռեւ ճամբան։ Սակայն ինծի հետ եկեղեցի մտնելու չէր ան, գուցէ իր հօրը հետ կռիւ մը կը պատահէր։ Այսպէս ուրեմն մէկ միջոց միայն կար. պէտք էր համոզէի զինքը որ ծովախորշին միւս հրուանդանին եռեւ ճամբան ձեռք առնէր. բայց ի՞նչպէս պիտի կատարէր այս շրջանը։ Ահա ասոր վրայ էր որ ուղեղս կը չարչարէի։

—Ուինիֆրէտ, ըսի վերջապէս, երբ նստած կը նայէինք ծովին. «Վախնամ որ պէտք է մեկնինք տեղերնուս»։

Վեր ցատկեց, մեկնելու գաղափա ինէ գալուն համար այլայլած։

—Իրողութիւնն այն է որ, ըսի, մա նաւորապէս կ'ուզեմ երթալ հին եկեղ ցին։

—Հին եկեղեցի՞ն, այս գիշեր, յարեց Ուինիֆրէտ, զարմացման և տագնա նայուածքով մը զոր չկրցայ հասկնալ։

—Այո, բան մը պակաս մնաց այսօր յուղարկաւորութեան ատեն, պէտք է իսկոյն երթամ. Բայց ին այսքան այլայլած կը թուիս։

—Ոչ, մի երթար այս գիշեր այդ կեղեցին, ըսաւ Ուինիֆրէտ։

Կեցայ, երեսը նայեցայ յուզուած մտախռով։

—Հէնրի, ըսաւ, գիտեմ զիս խնդ տեղ պիտի դնես. բայց դեռ չանցա սարսափը զոր այդ աղէխարշ ճիչը պատճառեց ինծի, այն ճիչը զոր հողին անկումէն վայրկեան մը առաջ լսեցինք երկուքս

«Այդ ճիչը ծառերու ճարճատիւնէն առաջ եկած ձայն չէր, Հէնրի, կուքս ալ շատ լաւ գիտենք ասիկա։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)